

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 60 · 27. mars
Sesjonen 2018–2019

Møte onsdag den 27. mars 2019 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 60):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Nordland fylke, Kjell-Idar *Juvik*, tar nå sete.

Det foreligger tre permisjonssøknader:

- fra Høyres stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Astrid Nøklebye *Heiberg* fra og med 27. mars og inntil videre
- fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Torhild *Bransdal* fra og med 28. mars og inntil videre
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om velferdspolispermisjon for representanten Kjersti *Toppe* 28. mars

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Vest-Agder fylke: Per Sverre *Kvinlaug*
For Hordaland fylke: Hans Inge *Myrvold*
For Oslo: Mats A. *Kirkebirkeland*

Presidenten: Mats A. Kirkebirkeland er til stede og vil ta sete.

Representanten Sandra Borch vil fremsette et representantforslag.

Sandra Borch (Sp) [10:01:08]: På vegne av stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Siv Mossleth, Geir Adelsten Iversen og meg selv vil jeg fremme et forslag om styrket helikopterberedskap i Nord-Norge.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken vil fremsette et representantforslag.

Audun Lysbakken (SV) [10:01:39]: På vegne av stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra, Mona Fagerås, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård, Torgeir Knag Fylkesnes og meg selv vil jeg fremme forslag om klimastreik for klimakutt.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:03]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:02:25]: Vi har bak oss en dramatisk helg med redningsoperasjonen utenfor nordskekysten. Hustadvika er et dramatisk kysttrekk, og et stort cruiseskip kom i nød. Det var også et sted langs vår kyst der det er stor redningskapasitet og – la meg si – kvalitet i verdensklasse. Vi er imponert over det vi så av redningsarbeid i helgen.

Men spørsmålet er: Hva med situasjonen lenger nord i våre farvann? Jeg så for en tid tilbake at sjefen for Hovedredningsentralen i Nord-Norge sa at det er dobbelt så mange hendelser på sjøen nå som for 15 år siden, og spørsmålet er da: Er kapasiteten til redning dobbelt så god? Eller, mer grunnleggende, er den god nok?

Cruisetrafikken trekker nordover. Vi kan tenke oss hvordan det ville vært med dette skipets nød hvis det hadde skjedd nord for Svalbard. I dag så vi bilde i en avis der det lå et cruiseskip med 4 500 passasjer og 1 300 mannskap til kai på Svalbard, og vi kan jo tenke oss hva som ville skjedd om de kom i nød.

I nord har det fra januar til april vært 20 anløp av cruisetrafikk, opp mot 20 000 passasjer, så det er stor aktivitet, og den er økende. Norge har søk- og redningsansvar i disse områdene av Arktis. Det var en avtale som ble forhandlet fram i Arktisk råd i min tid som utenriksminister. Spørsmålet er: Følger Norge opp med de kapasitetene som trengs? Det vil aldri kunne bli som utenfor Hustadvika og på land, men er vi noe i nærheten av å kunne si at det er akseptabelt og trygt?

På Svalbard har vi to redningshelikoptre og Sysselmannens skip, som for øvrig ligger i opplag deler av året. Kystvakten seiler i det store området. Vi stiller krav til hvilke type skip som kan seile, polarkoden åpner for det. Men spørsmålet er: Er Norge rustet til å ivareta sitt ansvar for søk og redning i Nord-Norge, i Arktis – med økende cruisetrafikk og næringstrafikk ut og inn av Arktis? Hvordan ser statsministeren for seg at vi eventuelt kan styrke den kapasiteten for å nå de målene som vi burde sette oss?

Statsminister Erna Solberg [10:04:29]: Jeg er helt enig i at vi har vært gjennom en krevende og vanskelig helg, men vi har også fremvist en beredskap som har vært betydelig, og ikke minst sett en innsatsvilje fra mannskap, både fra de som var på båt, de som var i redningsetatene, og de som var i apparatet for å ta imot på land. Det er all grunn til at vi gir dem honnør, og det har vist at vi – i en av de kanskje mest krevende operasjonene vi har hatt på mange, mange år – har en beredskap som kan brukes, som er godt trent og godt ledet. En del av det samvirkeprinsippet som vi legger til grunn for all beredskap, viste seg å fungere.

Men så er det helt riktig at vi i nord vil ha mye større utfordringer, særlig så langt nord som nord for Svalbard. Der har vi ikke kapasitet i dag til å håndtere samme type operasjon. Det er noen viktige elementer som vi har arbeidet med. En av de tingene varslet vi til Stortinget i høst i statsbudsjettet, at Justisdepartementet arbeider med å vurdere løsninger som dekker redningstjenestens behov for helikoptre i nord. Det dreier seg altså om at det er god avstand mellom de helikoptrene som er plassert, og selvfølgelig dreier det seg særlig om Tromsø og situasjonen rundt Tromsø. Vi varslet i budsjettproposisjonen at dette er noe Justisdepartementet jobber med i forbindelse med hele helikoptersituasjonen i nord.

I tillegg har vi to viktige tiltak. En av begrunnelsene for å velge Orion-fly var ikke bare militært, men også at Orion-flyene, altså de nye, i det nye konseptet, i større grad kan bidra i søk- og redningsaksjoner med å slippe ut flåter, noe de har trent på de senere årene. Det å sørge for at vi får etablert et kommunikasjonsapparat, et satellittapparat, som gjør at man faktisk kan kommunisere fra områder i Arktis, og som også har vært et diskusjonstema her i Stortinget, er også en viktig prioritet som vi håper å få på plass.

I tillegg har vi økt kapasiteten på andre områder. Så må vi bruke regelverket, og vi jobber nå med spørsmålet, i fellesskap med andre arktiske land: Hvilke regler og begrensninger kan vi sette for f.eks. trafikk, og for egenberedskap?

Jonas Gahr Støre (A) [10:06:54]: Det er litt uklart for meg om statsministeren mener at situasjonen er tilstrekkelig håndtert nå, med å si at vi vurderer noen kapasiteter. Jeg mener vi ligger langt etter. Spørsmålet er om vi trenger å opprette en base på Svalbard for søk og redning, og om vi må styrke kapasitetene og skjerpe regelverket for hva som kreves for fartøy som seiler i områdene.

Dette handler om kapasiteter og om kapasiteter som finner hverandre. Det har vi diskutert i denne salen i forbindelse med beredskap, terrorberedskap, tidligere. Riksrevisjonen konstaterte i går at oljevernberedskapen

i Barentshavet, der det er voksende aktivitet, er ikke god nok. Man sier at myndighetene ikke har sørget for oljevernberedskap som er godt nok tilpasset de særlige forholdene i nordområdene, og de skriver at samordningen av oljevernberedskapen i Barentshavet ikke er godt nok avklart, og det er kritikkverdige. Er statsministeren enig i denne vurderingen, og hvis ja – hva har hun tenkt å gjøre med det?

Statsminister Erna Solberg [10:07:45]: Til det første sa jeg at vi, i samarbeid med andre land innenfor det arktiske området, jobber med å se på eventuelle reguleringer og har diskusjoner om hva slags trafikk vi kan ha, og hvilke krav vi kan stille.

Det andre er at nei, vi har ikke god nok beredskap i nord for å håndtere en situasjon av den typen som vi hadde utenfor Hustadvika. Det er for langt opp dit, og spørsmålet vil alltid være om det er rasjonelt og vil være riktig at vi skal ha så store ressurser der oppe i tilfelle noe skjer, eller om det er andre regler. Dette er et arbeid som pågår. Det pågår mellom flere land, og det er en diskusjon som vi er nødt til å ta, men jeg tror ikke vi kan si oss fornøyd med den beredskapen vi har, gitt det store krisetilfellet som er tenkt på i denne sammenhengen.

Når det gjelder Riksrevisjonens påpekning, har vi sagt at vi tar det på det absolutte alvor. Vi skal jobbe og følge det opp. En av de tingene vi har gjort i denne regjeringen, er bl.a. å sette fokus på mer innovasjon og nyskaping i forbindelse med oljevern. Derfor er det etablert en egen base, en egen organisasjon som skal jobbe med innovasjon knyttet til dette i Lofoten og Vesterålen.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:08:56]: Helikopter har statsministeren og jeg diskutert flere ganger, og de er viktige på land i nord, der det også er økt aktivitet. Men den redningsaktiviteten vi har med helikopter i nord, er ikke bare svak, men den er på vei ned. Jeg ønsker å komme tilbake til det statsministeren så vidt var inne på nå, som gjelder spørsmålet om en redningshelikopterbase i Troms. Vi har stilt beredskapsministeren det spørsmålet og fått et ganske uklart svar. Det er slik i dag at mellom Banak og Bodø er det et område som ikke er dekket – det er midt i Troms – ut mot havet og også for aktiviteten på land. Det er åpenbart et hull i den beredskapen vi kan tilby til havs, for både dem som jobber der med fiske, transport og dem som reiser i næringsøyemed, men også på land hvor det skjer ras og ulykker osv. Spørsmålet mitt er litt mer konkret: Vil regjeringen støtte Arbeiderpartiet og gå inn for en redningshelikopterbase i Troms?

Statsminister Erna Solberg [10:09:56]: Jeg har ikke sett at Arbeiderpartiet har foreslått penger til en redningsbase i noen av sine alternative budsjetter. Jeg har lyst til å minne om at dette er noe regjeringen skrev om i statsbudsjettet i høst, at vi jobbet med det og skulle utrede det nærmere. Utfordringene er selvfølgelig både plassmessig og det å få det økonomisk til, hvordan vi skal drifte det, om vi skal leie inn helikopter. Med den innkjøpsordningen som vi har i dag, vil det ta lang tid før det kommer helikopter til en sånn base, og så er det spørsmål om hvilke modeller. Alt dette jobber vi med for å få det inn.

Så jobber vi med å løse utfordringene med helikopter i nord. Vi skal ha helikopterkapasitet for politiet når Bell-helikoptrene skal flyttes på, slik at vi kan sikre at vi har den ultimate terrorberedskapen, som kontraterrorvirksomhet er, som gjør at vi må samle Bell-helikoptre på Rygge for å sikre at spesialstyrkene våre kan utføre den vesentlige oppgaven det er i vår beredskap å ha maritim kontraterrorvirksomhet.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:59]: Her kom statsministeren inn på Bell-helikoptrene, og jeg vil gjerne avslutte med å stille spørsmål om det.

I forbindelse med behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret står det i innstillingen at «dagens fordeling med ni helikoptre på Bardufoss og ni helikoptre på Rygge fortsetter inntil alternativ helikopterkapasitet er etablert på Bardufoss, anslagsvis innen 2019–2020». Ny kapasitet er ikke på plass. Vi venter på NH90-helikoptrene og de nye redningshelikoptrene. Likevel flytter regjeringen Bell-helikoptrene, med unntak av tre. Vi ser behovene for disse helikoptrene i redning, enten det er ras i fjellet, eller det er å hjelpe helsevesenet i nord.

Jeg vil stille spørsmålet: Mener statsministeren i dag, i mars 2019, at helikopterberedskapen i Nord-Norge er tilfredsstillende?

Statsminister Erna Solberg [10:11:42]: I mars 2019 er helikopterberedskapen i Nord-Norge akkurat slik helikopterberedskapen har vært de siste årene. Ingen helikoptre er flyttet på. Det jobbes med en prosess for å få inn anbud knyttet til politiets behov for å sikre at politiet har den beredskapshjelpen de trenger til sine utrykninger, som Bell-helikoptrene har vært støtteapparat for.

Det vil ikke bli flyttet helikoptre før vi har dette på plass. Dette ble meddelt og rapportert til Stortinget i statsbudsjettet, i omtalen av helikoptersituasjonen, hvor vi også meldte at regjeringen så på behovet for å etablere en ekstra helikopterbase i nord, for å fylle det

gapet som er, og fremover vil jobbe med å utrede nettopp disse spørsmålene.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgings-spørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:12:42]: Mandag slo fylkesmann Elisabeth Vik Aspaker alarm. Hadde skipet som var på vei fra Tromsø, fått trøbbel utenfor kysten av Troms, ville man kommet til kort. Sitat Vik Aspaker:

«Med dagens beredskap er jeg sterkt i tvil om vi ville vært i stand til å håndtere en slik hendelse utenfor kysten av Nord-Norge.»

Turismen øker, den øker nordover. Skipstrafikken øker, næringsutfordringene og aktiviteten øker, den øker nordover. Troms er landets mest skredutsatte fylke, vi har dessverre flest omkomne i fjellet. Lokalbefolkningen bruker fjellet mer enn før. Nordområdepolitikk er på mange måter også i praksis at vi har aktivitet, men til det kommer også spørsmålet om sikkerhet og beredskap.

Spørsmålet mitt til statsministeren er: Hvordan vil hun svare på den skarpe kritikken som kommer fra fylkesmann og tidligere statsråd fra Høyre, Elisabeth Vik Aspaker?

Statsminister Erna Solberg [10:13:41]: Fylkesmannen er beredskapsansvarlig og skal jobbe med både planlegging og oversikt og sikre at vi kan kalle på nok ressurser.

Det er to sider av økt økonomisk aktivitet i Nord-Norge. En av dem er at den økte aktiviteten også gir flere kapasiteter som vi kan trekke på. I Hustadvika var det ikke bare statlig beredskap som ble brukt, det var hjelp fra veldig mange andre som kunne hjelpe. Det er nettopp det at når det er mer aktivitet – faktisk også når det er mer olje- og gassaktivitet – vil det være flere ressurser som kan hjelpe i en gitt krisesituasjon, flere å trekke på.

Det som er viktig, er at vi har samvirkeprinsippet, som ligger til grunn for all beredskap vi har, og som gjør at vi har oversikt over ressursene, vet hvordan vi skal jobbe sammen, og kan trekke på de ressursene. Det er Fylkesmannens jobb. Det er også Fylkesmannens jobb å gi oss beskjed om at de kanskje trenger mer.

Og som jeg minner om: Når det gjelder helikopterbase, var det regjeringen som sa at vi kommer til å utrede det spørsmålet i forbindelse med statsbudsjettet til høsten, og at det ligger inne som en del av arbeidet vårt med beredskap i nord.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgings-spørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [10:14:46]: Problemet er at statsministeren ikke svarer på spørsmålet mitt. Hva

skal man gjøre? Man viser til hva som skjedde i helgen, men spørsmålet er: Hva hadde skjedd om dette hadde skjedd i nord? Det er også bakgrunnen for at Vik Aspaker kritiserer så sterkt situasjonen vi er i.

Jeg prøvde også å få svar fra statsministerens beredskapsminister, som heller ikke kunne svare godt nok på disse spørsmålene på mandag. Svaret var at hun hadde sittet i kun to måneder. Statsministeren har vitterlig sittet lenger enn som så og kan kanskje svare på noen spørsmål. Så jeg har et ganske konkret spørsmål – og jeg håper hun ikke bruker tiden sin på å svare hva Arbeiderpartiet har lagt inn i sitt alternative budsjett eller ikke. Arbeiderpartiet har støttet forslag om en redningshelikopterbase i Troms. Det kommer vi til å gjøre også i fortsettelsen.

Det konkrete spørsmålet, som må være lett å svare på, er: Vil man støtte en base i Troms, ja eller nei?

Statsminister Erna Solberg [10:15:40]: Regjeringen har fastslått at vi har behov for å utrede dette. Når vi gjør det, er det fordi vi ser et behov for det. Så vil vi utrede på hvilken måte. Det informerte vi Stortinget om at vi ville igangsette, som en del av høstens statsbudsjett.

Den debatten som var før dette, om helikopterkapasitet i nord, dreide seg i liten grad om redningshelikoptre i Tromsø, men om Forsvarets behov og politiets behov. Vi leverte i statsbudsjettet både med hensyn til hvordan vi skal løse politiets behov, og med hensyn til det langsiktige arbeidet – som vi vil komme tilbake til Stortinget med – hvor vi også vil se på modeller for hvordan en slik beredskap og et nytt redningshelikopter eventuelt kan fungere, og hvor raskt det er mulig å få det på plass.

Når det gjelder aktiviteten, er det som sagt Fylkesmannens ansvar både å se på hvilke ressurser man har, hva man kan jobbe med, og å gi oss beskjed om hvilke ytterligere forsterkninger man trenger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:16:58]: Statsminister Erna Solberg valgte å løfte fram Orion-fly i sitt første svar til Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre. Takket være det forsvarsforliket som Høyre, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet står sammen om, har det blitt veldig stor uro rundt Orion-flyene og den kapasiteten de har. Senest i helgen ba Forsvarets operative hovedkvarter om at Orion-flyene skulle komme på vingene og bistå ved den store ulykken som var utenfor Molde. Men svaret var at man ikke hadde kapasitet. Det var ikke mannskap til å bemanne Orion-flyene – nettopp på grunn av uroen var det ikke personell til å bemanne dem. Takket være regjeringens egen politikk var ikke den kapasiteten tilgjengelig for helgens redningsak-

sjon. Er det en situasjon statsministeren kan leve med – at det er politiske vedtak som gjør at en nå, hvis ulykken er ute, ikke kan stille med den kapasiteten?

Det andre statsministeren løfter fram i diskusjonen, er helikopterkapasitet i Nord-Norge. Men igjen: Takket være det forsvarsforliket som Høyre tok initiativet til, skjer det nå en nedbygging av helikopterkapasiteten i Nord-Norge. Alle de tunge faglige instansene har vært krystallklare på det: I møter med hovedredningssentralen i Bodø sier de at det er uansvarlig å flytte Bell-helikoptrene. Politimesteren har vært helt tydelig på det: Det er veldig dårlig for beredskapen i Nord-Norge å flytte dem. Fylkesmannen, som har det øverste ansvaret for beredskapen, har vært krystallklar i sin tilbakemelding: Det å flytte Bell-helikoptrene svekker beredskapen. Så statsminister Erna Solberg må svare på dette: Senest i helgen hadde ikke Orion-flyene kapasitet på grunn av politiske vedtak, og vi vet at Bell-helikoptrene skal flyttes. Har det vært gode vedtak eller har det vært dårlige vedtak?

Statsminister Erna Solberg [10:18:44]: Vi har fattet vedtak om å flytte Bell-helikoptrene for å sikre at vi har beredskap mot noen av de vanskeligste terrorhandlingene som kan ramme Norge. Det gjelder bl.a. maritim kontraterrorvirksomhet, som det har vært viktig for oss å ha, og som har vært viktig for å se et virkelig scenario. Hva er det? Det er ikke en cruisebåt som kommer i drift av naturlige årsaker – det er en cruisebåt som kommer i drift av menneskeskapte årsaker. Derfor har vi brukt mye penger på å sikre at vi i Norge har en fungerende maritim kontraterrorvirksomhet, og da er det viktig for oss å ha nok helikopterkapasitet. Det er kjernen i hvorfor vi flytter disse. Det er den beredskapen som de som ikke har alternativer til dette, ikke har et svar på. Bare for å understreke det: Det er dette vi da ikke vil ha en god nok beredskap for hvis man ikke flytter dem.

Så har vi sagt at vi skal gjennomføre kompensere tiltak i nord. Det ene er det vi nå jobber med – å sørge for at vi får politiets behov dekket gjennom innleie av helikoptre. Dette var det Stortinget ble informert om i høst, og som Stortinget tok stilling til i høst. Det er altså et tilbud som vil gå ut i løpet av året, og kapasiteten vil forhåpentlig være på plass i løpet av året, slik at politiet fyller behovet sitt for å kunne forflytte seg og kunne bruke helikopter. Det tredje elementet jeg informerte Stortinget om, var at vi også så på redningshelikopterkapasiteten og vurderte den.

Når det gjelder Orion-spørsmålet, er det slik at Orion-flyene våre er egentlig på overtid. Denne regjeringen valgte å gå vekk fra det konseptet som forsvarssjefen hadde lagt til grunn, nemlig at vi skulle bruke satellitter og droner og ikke ha den typen kapasitet som Orion-fly-

ene representerte. Vi valgte å si at vi kjøper nye P-8 – og vi er i den fasen. Så har Orion kapasitetsutfordringer både når det gjelder mannskap og flytimer, for flyene er veldig gamle, og vi venter på nye.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:20:53]: Statsministeren er den øverste ansvarlige for landets beredskap. Hun valgte i sitt første svar å løfte fram Orion-kapasiteten, at de kunne sette flåter på vann. Vi vet at en annen viktig del av deres kapasitet, som er en hovedkapasitet, er at de har mulighet til å ha kommunikasjons-systemer når krisen er total – som den nesten kunne blitt nå i helgen. Nå i helgen prøvde man fra Forsvarets operative hovedkvarter å få sendt Orion-fly nedover, og man hadde ikke kapasitet til å bistå i den aksjonen. Heldigvis gikk det bra, for det var så nær land at det var andre typer kommunikasjonskanaler som fungerte. Hadde denne krisen vært utenfor Nord-Norge, Svalbard eller andre steder der man ikke har den typen kommunikasjonskapasiteter, kunne krisen blitt total. Kan statsminister Erna Solberg, som den øverste ansvarlige for landets beredskap, godta og akseptere at Orion-flyene ikke har kapasitet til å bistå i den typen store hendelser som vi så på mørekysten sist helg?

Statsminister Erna Solberg [10:21:50]: Denne statsministeren har, gjennom det arbeidet regjeringen har gjort med langtidsplanen, faktisk sikret at vi har slik kapasitet for fremtiden også. Når vi kjøper P-8, når vi investerer i det, betyr det at vi også på lang sikt har den kapasiteten som Orion-flyene har hatt. Orion-flyene har egentlig gått på overtid for lenge.

Så får man diskutere hvem som har hvilket forsvarskonsept. Det var flere partier i Stortinget som ønsket seg bare å fortsette å drive med dagens Orion-fly, som også har begrensede kapasiteter av en teknisk begrunnelse, rett og slett fordi de begynner å bli gamle. Jeg kan ikke detaljene i hvorfor de sa nei, eller at de ikke kunne delta. Det skal jeg undersøke, for å vite hva som var den riktige begrunnelsen for dette.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:22:36]: Det er en direkte konsekvens av regjeringens egen politikk at det er store mannskapsproblemer og kapasitetsutfordringer i det overvåkingstiljøet, og det er regjeringen som må bære ansvaret for det, og statsministeren som må bære ansvaret for det.

I dagens Aftenposten var det en stor artikkel om en annen del av beredskapen vår, om politiet. Der kommer det igjen fram at åtte av ti politifolk sier at beredskapen ikke har blitt bedre etter politireformen. Mange sier at

den har blitt dårligere. Ni av ti sier at tilgjengeligheten til politiet for publikum har blitt dårligere, og det kommer fram i tallene at kapasiteten til å få saker unna også har gått ned, og at saksbehandlingstiden er lengre. Sigbjørn Aanes, First House-rådgiver og tidligere statssekretær, tok æren for ordet nærpolitireformen tidligere i vinter, og han sa at det nok ikke var hans beste idé, og at han nok ikke hadde gjort det igjen. Er Erna Solberg enig med sin First House-medarbeider Sigbjørn Aanes i at nærpolitireformen ikke er det beste «spinnnet» som regjeringen har funnet på?

Statsminister Erna Solberg [10:23:38]: Jeg mener at politireformen, uansett hva man kaller den, er utrolig viktig. Den bidrar til bedre rettssikkerhet, og den bidrar til at vi etterforsker den nye typen kriminalitet på en bedre måte enn tidligere. Det mener jeg er en viktig reform. Jeg oppfattet faktisk at store deler av Stortinget mente at det var et behov for å gjøre endringer i politiets struktur, med politiets kapasitet, både etter 22. juli og også fordi kriminalitetsbildet generelt forandrer seg. Det vi har sett i løpet av disse årene hvor man har satset mer og etterforsket mer, er bl.a. at det som har vært en stor prioritet i fellesskap i Stortinget, nemlig overgrep mot barn, nå i mye større grad er noe politiet må bruke ressurser og bruker ressursene på. Det er jo ikke slik at det kommer 200 anmeldelser. Disse anmeldelsene kommer fordi man begynner å grave i én sak, og så finner man mange pårørende. Det betyr at denne reformen er viktig. Dommeren vil vise hvor god den blir. Jeg tror at om et par år vil man se at dette var helt riktig å gjøre. Vi er i gjennomføringsfasen. Når dette setter seg, tror jeg vi har et mye bedre politi.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:25:01]: Jeg synes nesten det er litt sørgelig å høre at statsministeren setter ting opp mot hverandre – kontraterrorvirksomhet opp mot beredskapen i nord, barnekriminalitet opp mot politiets tilstedeværelse i hele landet. Det en rekke spørre har spurt om nå, er beredskapssituasjonen i landet. Det er det det handler om i mange av spørsmålene. Felles for dem har vel egentlig vært at de har sagt at her må det lyttes til fagfolk, enten det er Fylkesmannen, som beredskapsansvarlig i Troms, eller det er Hovedrednings-sentralen. Og fagfolk er sterkt bekymret over beredskapssituasjonen i nord. Senterpartiet legger ikke skjul på at vi mener at sentralisering av viktig beredskap, enten det gjelder forsvar, helikopter, ambulanse eller politi, er en ytterst dårlig idé.

I tillegg til å lytte til fagfolk, burde en også bygge på kunnskap. Da er spørsmålet mitt: Senterpartiet har tidli-

gere foreslått en totalberedskapskommisjon som kan gå gjennom de ulike sidene ved norsk beredskap, både lokalt og nasjonalt. Hvorfor sier regjeringen blankt nei til det?

Statsminister Erna Solberg [10:26:07]: Jeg synes en av de viktige tingene – hvis jeg kan koble de to siste spørsmålene sammen – er politireformen og evalueringen av den. En av de konklusjonene som ligger i det Difi-materialet som er blitt offentliggjort nå fra følge-evalueringen, er en klar konklusjon på at beredskapen og beredskapssiden er blitt styrket gjennom nærpolitireformen. Så det er noen positive tegn og noen positive biter knyttet til dette.

Det er riktig at vi har sentralisert deler av Hæren og annet, vi har sentralisert til Nord-Norge. Vi har flyttet mer aktivitet nordover. Det synes vi er riktig, for det er der de største utfordringene ligger. Det betyr at vi har en større kraftsamling i nord av ulike aktiviteter. Det gjør vi både når det gjelder øvelse og trening, og også når det gjelder tilstedeværelse.

Så jobber vi kontinuerlig med styrket beredskap. Det er få ting vi har prioritert så mye penger til som beredskap innenfor budsjettene de senere årene. Derfor har vi et mye bedre trent politi, vi har mye mer øvelse, vi har et mye bedre samvirke, og litt av samvirket så vi faktisk i helgen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:27:31]: Fredag var en historisk dag. Stortinget var beleiret av fremtiden, av tusener på tusener av barn og unge som var her for å kreve klimahandling. Vi ser nå et klimaopprør nedenfra, som kommer til å forandre politikken og samfunnet vårt.

Regjeringens reaksjon har vært å mene at elevene ikke burde streike, men heller diskutere klima i samfunnsfagtimen. Samtidig så jeg en voldsom reaksjon fra regjeringen på at en gruppe forskere og forfattere har skrevet en kronikk i Aftenposten – det er en veldig rebelsk ting å gjøre, å skrive en kritisk kronikk i Aftenposten. De ble av regjeringen etterpå beskyldt nærmest for å mangle demokratisk sinnelag. Det vi ser, er en regjering som blir mer stresset av klimastreik og klimaopprør enn av klimakrise.

Elevene her ute ropte taktfast og ofte: Hvor er Erna? Jeg vet jo at statsministeren var i Brussel for å feire EØS-avtalen – jeg håper det var trivelig – men jeg tror likevel spørsmålet kan forstås i litt overført betydning: Hvor er statsministeren i klimapolitikken? Hun styrer på sjette året. Målene for 2020 er gitt opp – selv om det aldri er innrømmet, nærmer det seg vel så mye nå at det er på det rene. Norge skal kutte utslippene med 40 pst. innen

2030, men regjeringens egne dokumenter viser at en ikke er i nærheten av å være på kurs mot det.

Ungdommene og barna som streiket, har bedt oss om å gå inn for et mål om – og en plan for å nå – et kutt for Norge på 60 pst. innen 2030. Har regjeringen tenkt å lage en forpliktende plan for at Norge skal kunne kutte 60 pst. av klimagassutslippene innen 2030?

Statsminister Erna Solberg [10:29:32]: Jeg er glad for – og det håper jeg også at SV er, det bør de være – at denne regjeringen faktisk har mange viktige klimatil-tak. Da vi kom inn i regjeringskontorene, var gapet mellom den politikken som da forelå, og 2020-målene våre i Kyotoavtalen på 7,5 millioner tonn – nå er det 3. Det er riktig at vi ikke er helt i havn, og vi jobber videre, men det betyr at vi har halvert gapet, når det blir transkribert, med den politikken og det som er gjennomført. Det betyr altså at politikken bidrar til lavere utslipp, og at vi kommer nærmere de målene vi har satt oss, enn det den rød-grønne politikken gjorde da vi kom inn i regjeringskontorene.

Så mener jeg at det er viktig å ha forpliktelser, og da er det en kobling mellom det jeg gjorde på fredag, og klimaforpliktelsene. En av de aller viktigste tingene vi kommer til å ha som rammebetingelse fra 2020 til 2030, er en ny avtale med EU som bidrar til at vi ikke bare i kvotepliktig sektor har en felles løsning på spørsmål knyttet til reduksjoner, men at vi også i ikke-kvotepliktig sektor har det. Det er et tøffere rammeverk enn noe av det vi har vedtatt før i denne salen, for det betyr at vi får en bane for utslippene våre, og hvert eneste år skal vi nå den banen. Når vi ikke banen, må vi gjøre ekstra mye neste år. Og vi må rapportere. Det er en ganske tett oppfølging av at vi skal nå våre mål. Det betyr at vi har satt det – det målet vi får her, er på 40 pst. Så har regjeringen i Granavolden-plattformen sagt 45 pst. for ikke-kvotepliktig sektor. Og vi har sagt at vi skal arbeide for at EU totalt sett har 55 pst., sånn at vår kvotepliktige sektor, som har mye av utslippene i Norge, som er vår konkurranseutsatte næring, vil møte enda strengere krav.

Det vi har sett nå de to siste årene, er at kvotesystemet begynner å fungere bedre, rett og slett ved at prisen på kvotene går betydelig opp. Prisen på kvoter har tredoblet seg på kort tid. Det betyr at rammebetingelsene er helt annerledes.

Audun Lysbakken (SV) [10:31:40]: Av alle bortforklaringer jeg har hørt fra denne regjeringen, synes jeg denne var en av de beste. Det er jo ikke noe å skryte av at vi var lenger unna klimamålene for 2020 da det gjenssto syv år, enn vi er når det gjenstår ni måneder. Det skulle nå virkelig bare mangle. Men det er Erna Solberg som har styrt gjennom alle disse årene, og som nå sørger for at vi ikke når klimamålene for 2020. Det får være

noen grenser for hva Erna Solberg kan skylde på andre for. Dette må hun ta ansvar for selv.

Og da har jeg lyst til å stille statsministeren et spørsmål til. Dette er en regjering som, da den gikk på, la fram sine åtte viktigste prosjekter for Norge, og klima var ikke blant dem. Det er en regjering som ikke er i nærheten av å nå egne klimamål. De utslippskuttene som har kommet, har i stor grad kommet på grunn av regnskogsødeleggende palmeolje på norske drivstofftanker. Hvorfor i all verden skal de som streiker, når Erna Solberg har så elendige resultater å vise til nå, tro at hun skal være i stand til å nå klimamålene for 2030?

Statsminister Erna Solberg [10:32:43]: Representanten Lysbakken vet bedre enn å lage enkel retorikk om bortforklaring når det gjelder hva som ble målt i 2013 – eller det var våren 2014. Det som ble målt, var fremskrivningene av de tiltakene den rød-grønne regjeringen hadde fått på plass til det tidspunktet, og hvilken effekt de ville ha. Så har vi med de tiltakene som har vært gjort etter 2014 – og det har jeg lyst til å si at også SV og andre i Stortinget har vært med på – fått minsket gapet betydelig. Dette er altså ikke bare fordi man ikke var kommet lenger, men det er faktisk fremskrivningen av de politiske vedtakene som ble gjort under den forrige regjeringen.

Jeg er veldig for at ungdommer er aktive. Jeg er gammel studentpolitiker og elevaktivist og har streiket foran Stortinget selv, for andre saker. Så jeg er veldig for det, jeg synes det er betimelig at ungdom gir tydelig beskjed, og jeg er glad for at de gjør det om en av de absolutt viktigste utfordringene vi har fremover. Men det betyr ikke at jeg gir tilslutning til SVs «stopp verden og redd klimaet»-politikk. Vi har en annen, som dreier seg om vekst og vern, og at man kan bekjempe klimautfordringer samtidig.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [10:34:04]: Det er vel mangelen på klimahandling som kan stoppe verden. Det er helt riktig at vi snakker om fremskrivninger, både i 2013 og nå, men det store spørsmålet var hva som skulle gjøres imellom der. Jeg er ganske sikker på at det hadde vært mulig – det vet vi, med alle de forslagene fremmet i Stortinget – å gjennomføre de tiltakene som ville gjort at man kunne nå målene i 2020. Men denne regjeringen har ikke tatt målene på alvor.

La meg spørre om en annen ting knyttet til elevenes krav. Et av dem var å stoppe tildeling av nye områder til oljeselskapene. Det er funnet mer kull, olje og gass i verden enn det som er mulig å brenne hvis vi skal nå klimamålene. Klimaendringene er brutal fysikk: Fyller vi opp

atmosfæren med for mye klimagassutslipp, går det galt. Det egentlige svaret fra denne regjeringen til barna og ungdommene har vært å tildele 90 nye blokker som oljeselskapene kan søke om letelisenser i. Er det noe magisk ved oljen regjeringen venter å finne i disse områdene som gjør at den ikke kommer til å bidra til global oppvarming?

Statsminister Erna Solberg [10:35:14]: For det første er det sånn at det vil være etterspørsel etter olje og gass fremover, og da er det alltid et spørsmål: Hvem skal levere den? Når det gjelder gass, er jo den en viktig mellomstasjon på veien til Lavutslipps-Europa. En av grunnene til at verdens utslipp går opp, er mer bruk av kull. Heldigvis får vi nå en effekt av at man i EU-området øker prisene på kvotene så mye at konkurranseforholdet til gass kan bli bedre også fremover. Det betyr at kull, som slipper ut dobbelt så mye CO₂ per produsert enhet energi, vil ha et dårligere konkurranseforhold. Det er også en viktig del av en maktstruktur fremover. Spørsmålet er: Skal vi overlate dette gassmarkedet fullstendig til Russland, eller skal vi sørge for å være en forutsigbar leverandør av gass til Europa, produsert i det området hvor vi har de strengeste miljøkravene, og hvor vi har lagt det inn under kvotesystemet, og hvor vi sørger for at vi erstatter kull med gass?

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:36:23]: Det Norge etter hvert også kommer til å måtte innse, er at det ikke kommer til å bli sånn at det ryddes plass til akkurat norsk eksport av fossil energi, men ikke til andre lands. Derfor er konsekvensen av politikken som føres nå, sannsynligvis en stor økonomisk smell for Norge på et tidspunkt i framtiden – en uansvarlig økonomisk politikk.

Men la meg gå videre til et annet av streikekravene, og det er knyttet til klimabistand og klimarettferdighet. Vi vet at allerede det vi kan se i dag som er i gang av klimaendringer, rammer de fattigste i verden aller hardest. Vi har sett noen voldsomme, kraftige uvær i Karibia og i Øst-Afrika i det siste. Derfor kommer spørsmålet om internasjonal innsats for å hjelpe fattige land med å redusere sine utslipp – ikke minst for å kunne tilpasse seg til de klimaendringene som er i gang, og som vil komme – opp på dagsordenen. Derfor har de klimastreikende ungdommene krevd at Norge gir 65 mrd. kr i bistand til klimaformål (presidenten klubber). Da er mitt spørsmål om regjeringen har en plan om en årlig opptrapping av klimabistanden.

Statsminister Erna Solberg [10:37:28]: Vi har sagt at vi skal levere 1 pst. av BNI til bistand. Vi øker delen

som går til klimatiltak innenfor bistand for øyeblikket. Så er det avhengig av hvor mye BNI øker, hvor mye mer vi kommer til å bruke på klima og på de tiltakene og på alle andre bistandstiltak. Men jeg vil faktisk fortsatt si at det å bekjempe og klare å få til utryddelse av polio, det å sørge for at reproduktiv helse blir prioritert, at flere barn overlever den vanskeligste og farligste dagen i sitt liv, nemlig fødsel, og at vi sørger for at alle får tolv års utdanning og muligheten til å klare seg selv – å skape langsiktig utdanning – er også prioriterte mål i bistanden. Det betyr at klima kommer til å være prioritert, men også å nå alle de andre bærekraftsmålene og sørge for at vi ser sammenhengen mellom det å skape jobber, velferd (presidenten klubber), gode leveforhold og klima. Det er helt nødvendig.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:38:35]: Jeg tenkte jeg skulle gå gjennom alle kravene som er stilt. Til nå har vel ikke statsministeren egentlig svart positivt på noen av dem, men det kommer et par sjanser til. Da jeg var ute med ungdommene på fredag, var det en som hadde en plakate der det sto: Ja til Vy, nei til fly. Jeg vil selvfølgelig distansere meg selv fra den første biten, men uansett var det et poeng. For denne regjeringen jobber jo – ikke minst gjennom Avinor – ikke med å redusere flytrafikken, men gjennom å øke den. Det deles ut millionbonuser til flyselskap som oppretter nye ruter, premiering av trafikkvekst osv. Et sentralt krav i klimastreiken er nei til en tredje rullebane på Gardermoen, rett og slett fordi vi trenger å legge om transportsystemene våre i klimavennlig retning. Vi trenger ikke en ny rullebane, vi trenger en politikk for å flytte trafikken over på mer miljøvennlige transportformer. Vil regjeringen skrinlegge arbeidene (presidenten klubber) med en tredje rullebane?

Statsminister Erna Solberg [10:39:42]: Regjeringen har ikke tatt stilling til arbeidet med en tredje rullebane. Vi kommer ikke til å skrinlegge det; vi har heller ikke sagt ja til at den skal gjennomføres. Men det er viktig å gjøre noe med utslippene fra flytrafikken. Derfor er vi opptatt av å sørge for strengere krav for innblanding av biodiesel fremover, sørge for at vi produserer nok biodiesel av den kvaliteten som gjør at den ikke går på bekostning av matvareproduksjonen rundt omkring i verden, og også sørge for at vi etter hvert utfordrer og bruker elfly – selv om det er langt frem, og selv om noen av oss kjenner i magen at rekkeviddeangsten kommer til å være ekstra sterk i et elfly, er det sånn at det er andre strategier rundt det.

Det kunne vært interessant å høre, for hvis vi ikke skal jobbe med f.eks. å få folk til å reise til Nord-Norge som turister, hvis vi ikke skal drive med olje- og gassvirksomhet, hvis vi ikke skal drive med mineralutvinning – «ikke-ne» i SVs politikk blir ganske mange, og da vi snakket om olje og gass før (presidenten klubber), var svaret alltid at da skulle folk i Nord-Norge leve av turisme. Men hvis vi ikke kan fly dem inn (presidenten klubber igjen), kommer de heller ikke.

Presidenten: Dersom representanten Lysbakken skal gå gjennom alle parolene, bør både spørsmål og svar holde seg innenfor taletiden hvis vi skal rekke å bli ferdig i denne spørretimen.

Audun Lysbakken til oppfølgings-spørsmål, og jeg vil være streng på taletiden heretter.

Audun Lysbakken (SV) [10:41:01]: Jeg lover det, president!

La meg da – for statsministeren – reklamere for SVs landsmøte i helgen, der vi kommer til å gå gjennom vår plan for en grønn ny deal for Norge, og hvordan vi skal løse disse problemene og skape arbeidsplasser og nye verdier.

Ungdommen har ett krav til, og det går på transport. Det har vært mange rare reaksjoner fra enkelte voksne, som harselerte med barn og ungdom som streiket, og det har kommet kommentarer av typen «da får dere gå til trening selv». Men det har de streikende tenkt på, for de har foreslått at det må innføres et ungdomskort for all kollektivtransport i Norge, altså ett som kan være nasjonalt, som kan gjelde for alle under 20 år, og som gir dem muligheten til nettopp det de ber om: at det skal legges til rette for at en kan ta miljøvennlige valg i hverdagen.

Er et nasjonalt ungdomskort for kollektivtransport noe statsministeren vil vurdere?

Statsminister Erna Solberg [10:42:02]: Vi er midt i en regionreform. Jeg føler ikke behov for at vi skal flytte oppgaver og prioriteringer ut av regionene nå. Mange regioner har valgt å lage denne typen ungdomskort. Det er en prioritering de gjør for sin kollektivtrafikk.

Vi kan alltid si at nasjonale ordninger er fine å lage på toppen, men problemet er at da tømmer vi regionene og lokalpolitikken for meningsfylte oppgaver og for politikkinisiativ de kan ta.

Jeg registrerer at dette har vært gjennomført i mange fylkeskommuner tidligere, som en politisk prioritering de har gjort. Jeg synes vettet er noenlunde godt fordelt, og jeg synes ungdom også skal rette sitt store engasjement mot eierne av videregående skoler, mot sin egen fremtid, og da kanskje også mot kollektivkort – i den retningen.

Det at vi har et engasjement for klima, betyr ikke at vi skal sentralisere alle beslutninger i Norge.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:42:57]: Da har vi vært gjennom alle kravene fra klimastreiken, og statsministeren har vel egentlig sagt at hun er imot alle sammen – ja, kanskje med et lite unntak, halvveis, for den tredje rullebanen hun ikke har bestemt seg for. Så det er ingen tvil om at avstanden mellom ungdom i Norge som krever klimahandling, og regjeringen som styrer landet vårt, er kolossalt stor.

La meg stille et siste spørsmål knyttet til miljø og klima, og det går på den alvorlige rapporten som kom fra Riksrevisjonen når det gjelder oljevernberedskap. For å si det forsiktig: Meldingen er kritisk. Et av hovedfunnene er:

«Myndighetene har ikke sørget for at oljevernberedskapen er godt nok tilpasset de særskilte forholdene i nordområdene.»

Vi må jo etter dette spørre om statsministeren kan garantere at den aktiviteten vi har, og som blir planlagt i Barentshavet, er trygg for naturen og for alle som lever av fiskeriressursene – eller kan hun ikke det?

Statsminister Erna Solberg [10:44:01]: La meg først si at jeg gleder meg til SVs landsmøte når jeg skjønner at #helheten nå også har fått en avart på venstresiden: at vi skal se alle ting i sammenheng. Da gleder jeg meg til å se hvordan man skal skaffe arbeidsplasser i Norge fremover – når man ikke skal fly i dette landet, når man ikke skal drive oljevirkosomhet, og når man gang etter gang foreslår å legge ned ting som bidrar til å skape arbeidsplasser og annet. Det får vi sikkert rikelig anledning til å diskutere også fremover – men jeg er glad for alle som ser flere sektorer i sammenheng.

For meg er det viktig å si at jobber og klima må gå hånd i hånd, derfor har det grønne skiftet høy prioritet for regjeringen, og derfor fører mange av bidragene i vår politikk nå til at vi får bedrifter som er konkurransedyktige på ny grønn teknologi.

Når det gjelder oljevernberedskapen, mener vi at rapporten gir nyttig informasjon. Noe av dette kjente vi til på forhånd, og for noe av det er det allerede iverksatt tiltak for å gjøre forbedringer. Vi har veldig strenge krav i nord og kommer fortsatt til å ha strenge krav, og vi kommer til å bruke Riksrevisjonens rapport til enda mer kritisk å gjennomgå beredskapen knyttet til dette.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgings-spørsmål.

Espen Barth Eide (A) [10:45:19]: Jeg stusset også litt over at statsministeren nærmest skrøt av at man var

nærmere oppfyllelse av Stortingets 2020-mål nå, i 2019, enn man var i 2012 og 2013. Noe annet ville jo vært en stor skandale. Jeg mener at det allerede er høyst problematisk at vi ligger så langt etter de målene vi samlet satte oss i 2012. Jeg satt i regjeringen som varte til 2013, så jeg tar på meg én sjuendedel av det ansvaret hvis statsministeren tar på seg seks sjuendedeler av det samme ansvaret.

Men det store spørsmålet i denne saken er: Bør vi ikke alle si til elevene og ungdommene at de egentlig har rett, at vi har sviktet, at vi ikke har gjort nok – vi har gjort en del, men ikke nok? Det er bare elleve år igjen til denne kursen må være fullstendig snudd, og det har vi ikke lykkes med ennå. Bør vi ikke stramme til grepene enda tydeligere, slik at vi kan svare dem på en ordentligere måte enn ved bare å si at det er fint at de engasjerer seg?

Statsminister Erna Solberg [10:46:13]: Jeg tror nok representanten må ta et litt større ansvar, for målet for 2020 ble satt i 2008, ikke i 2012. Så det var i så fall i løpet av de fem årene fram til 2013 at man ikke hadde begynt å tette det gapet. Det var altså klimaforlik nummer én som fastsatte målene for 2020-utslippene i Norge.

Jeg er enig – og det har jeg også skrevet i Aftenposten – i at vi ikke har vært gode nok. Jeg tror at vi lenge hvilte oss for mye på det som var estimatet i 2008, da vi vedtok det første klimaforliket, at kvoteprisene kom til å skape en teknologiforandring. Så ble kvoteprisene mye lavere enn det vi alle hadde forventet. Vi hørte alle, den gangen Arbeiderpartiet var litt motstander av å sette et så hardt krav til innenlandske kutt, hvor viktig det var med kvotesystemet. Men vi fikk altså ikke den effekten. Nå er vi på vei til å få den, for nå har kvotene økt betydelig.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgings-spørsmål.

Espen Barth Eide (A) [10:47:19]: Nå var også mitt poeng at vi skal ta et kollektivt ansvar for ikke å ha gjort en god nok jobb, men det er Erna Solberg som leder den nåværende regjeringen.

Det er riktig at kvotene nå går litt opp, og det er et gledelig faktum. Det er også veldig positivt at vi ser at fornybarteknologi kommer for fullt ute i verden, både nullutslipps energiproduksjon og framdriftssystemer, f.eks. Samtidig fikk vi nettopp en rapport fra IEA, Det internasjonale energibyrået, om at utslippene fortsatt går opp, for selv om fornybarandelen øker, er den totale veksten i utslippene fortsatt på vei opp. Da er spørsmålet om vi ikke trenger enda kraftigere grep enn bare kvotesystemet – som jeg selvfølgelig er sterk tilhenger av – at vi trenger noe i tillegg. Bør vi ikke se på det slik at vi som kanskje er det landet som har tjent aller mest per innbygger på å bidra til disse utslippene, har et særlig ansvar

for å finne fram de teknologiene som kan erstatte etter-spørselen etter kull, olje og gass i framtiden verden rundt, og at det ikke minst innebærer en storsatsing på karbonfangst og -lagring?

Statsminister Erna Solberg [10:48:22]: Vi gjør jo nettopp det gjennom mye av det teknologiarbeidet vi gjør i Norge. Når vi har laget et marked som er så stort for elbiler og lavutslippsbiler som vi har gjort, og når vi gjør det for ferger og i hele den maritime sektoren, er det en konkurransefordel for Norge, men det bidrar også til å frembringe den teknologien som gjør at man kan flytte over til fornybare energikilder og andre energikilder fremover. Det er en viktig forpliktelse.

Vi jobber videre med CCS-programmene. Vi jobber, som man vet, for å ta en beslutning i 2020/2021. Vi vil være ferdige med prosessene rundt fangstdelen enten før jul eller i begynnelsen av 2020. Lagringsdelen tar litt lenger tid, og begge deler må være på plass før vi kan fatte en beslutning. Jeg pleier å si at «catch and release», altså når sportsfiskere fanger fisk og slipper den ut igjen, ikke er et svar når det gjelder CCS. Det er ikke for å øve oss på dette vi gjør det; det er fordi det skal ha reell effekt hvis man skal fatte beslutning om det.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:49:39]: Klimapolitikken må også gå over i praktisk handling nasjonalt. Av og til kan en få inntrykk av at denne regjeringens handlinger stort sett handler om forbud og økte avgifter. Nå har regjeringen trøblet det til i dialogen med de to næringene som er viktigst for å kutte klimagassutslippene i ikke-kvotepiktig sektor. Hele dialogen med landbruket om klimagassutslipp står i stampe. De har også avlyst transportnæringens eget ønske om å ha et CO₂-fond, noe som kan gi store klimagassutslipp de neste årene. De får et blankt nei fra regjeringen. Regjeringen ønsker heller å lene seg på statlige tilskudd.

Her har en altså et næringsliv som vil gjøre en jobb. De har gjort det før, i forbindelse med NOx-utslipp, og de vil gjerne bidra til en vellykket klimapolitikk, og så sier regjeringen nei, i tillegg til at de har trøblet til hele dialogen med landbruket.

Hvorfor har Høyre – av alle – større tro på både avgifter og statlige tilskudd enn at næringslivet sjøl skal få gjøre en klimajobb?

Statsminister Erna Solberg [10:50:43]: Vi ønsket at næringslivet skulle være med, men når det gjelder den modellen de ønsket – hvor de altså ønsket å ta ut CO₂-avgiftene fra statsbudsjettet for å putte de midlene inn i et fond som de selv skulle disponere, i stedet for å snak-

ke om de pengene vi allerede har avsatt, og som ligger innenfor Enova, og være med i den prosessen og være med på å legge føringer for hva som er den viktigste teknologien – hadde vi etter hvert litt ulike valg. Vi mente at næringen skulle være med på dette, men med de valgene vi har gjort om at vi skal trappe opp CO₂, at vi skal kompensere næringene for CO₂, har vi valgt andre måter fremover for å få til den teknologiforandringen. Vi ønsket å ha næringen med i det arbeidet, men ikke med den modellen, for vi mener ikke at vi skal la være å prise forurensingen. Det er det som ligger i den CO₂-fundsmodellen. Noen tiltak skal få penger, mens de andre skal være med på å finansiere det, men slippe å betale en avgift som de har betalt, og som de kommer til å måtte betale fremover. Men vi setter av mye penger til nettopp denne delen: nyttetraffikken i Norge.

Presidenten: Vi gå da videre til neste hovedspørsmål.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:52:04]: Som vi kjenner til, streiket 40 000 norske skoleelever over hele landet for klimaet forrige fredag. De Grønne støtter klimastreikernes krav, og vi har allerede en politikk som langt på vei oppfyller dem:

- Klimastreikerne krever 65 pst. klimakutt innen 2030. De Grønne har programfestet å redusere utslippene fra norsk territorium med 60 pst. innen 2030.
- Klimastreikerne krever 65 mrd. kr årlig til klimafinansiering i u-land. De Grønne vil innføre en klimaprocent, hvor 1 pst. av nasjonalinntekten årlig overføres fra oljefondet til klimatiltak i utviklingsland. I 2018 ville det ha vært ca. 37 mrd. kr.
- Klimastreikerne krever stans i utdeling av oljelisenser. De Grønne vil stanse åpning av nye olje- og gassfelt på norsk sokkel og starte en gradvis og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten over en 15-årsperiode.

Vi er stolte over å ha flyttet denne debatten i Norge, over at det nå er stuerent å foreslå en avvikling av oljenæringen – spesielt etter at Riksrevisjonen har avdekket alvorlige forhold i oljevirkosomheten i nordområdene.

De Grønne blir inspirert av klimastreiken. Vi er det eneste partiet på Stortinget som er i nærheten av å innfri klimastreikernes krav i dag. Vi ser at andre partier nå skrur opp klimapolitikken sin, og vi oppfordrer alle andre partier på Stortinget til å gjøre det samme. Selv våre planer om et reelt grønt skifte, en grønn ny deal, brer seg.

Statsministeren har snakket mye om regjeringens eksisterende politikk, men lite om konkrete svar på klimastreikernes krav. Jeg spør derfor helt konkret: Vil statsministeren komme klimastreikerne i møte på deres tre hovedkrav?

Statsminister Erna Solberg [10:53:46]: Fra regjeringens side kommer vi til å føre en ambisiøs klimapolitikk for å bidra til de teknologiske skiftene som gjør at vi får til ny – president, klokken går ikke, så nå får jeg veldig mye tid.

Presidenten: Jeg skal følge med.

Statsminister Erna Solberg [10:54:03]: Vi har en ambisiøs klimapolitikk som gjør at vi også skal få til det grønne skiftet som vi trenger. Det betyr ikke at vi samtidig skal hive norsk velferd ut. Den planen som Miljøpartiet De Grønne har, betyr å sette ned norsk velferd. Vi vil ikke i løpet av 15 år kunne stenge ned norsk olje- og gassvirksomhet og ha nok andre ben å stå på, uten at det vil ha en betydelig påvirkning på antallet jobber og på den økonomiske utviklingen for det norske samfunnet. Det betyr at man må si at det innebærer en betydelig velferdsreduksjon for vårt land.

Men det er også viktig å ha to tanker i hodet på en gang. Vi skal løse klimaspørsmålet, og vi skal skape jobber, for i fremtiden vil det være slik at en del av de ressursene vi har, kanskje ikke vil bli utnyttet fordi kostnaden ved CO₂ kommer til å bli høyere. Kvotepreisen er nå med på å skape et skifte, og den kommer kanskje til å bli enda høyere fremover. Hvis vi får til den gode klimateknologien vi driver på med, vil det også kunne bidra til at etterspørselen i forbrukerleddet internasjonalt blir mindre.

Derfor fordrer nok jeg en litt annen vei, som både verger velferd og ivaretar klimaet, og ikke minst et sterkt internasjonalt engasjement for å få med alle andre land på å følge opp sine forpliktelser. Når utslippene i verden nå går opp, skyldes det ikke først og fremst EU-landene eller ETS, slik det kunne høres ut på et tidligere spørsmål, og kvotesystemet der. Det skyldes faktisk utslipp i andre deler av verden, som vi er nødt til å jobbe med å få redusert, og med at de stiller opp for de forpliktelsene de også ga på Paris-møtet.

Vi har sterkere virkemidler. Vi sitter f.eks. med en halv milliard kroner i årets statsbudsjett som vi har lagt inn i Enova, for f.eks. å bruke på nyttetraffikken – altså på godstrafikken i Norge – for å sikre at den går over på mer grønne løsninger.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:56:03]: Jeg overlater til ungdommen å vurdere om de føler det var konkrete svar.

Statsministeren har uttalt at regjeringen har en ambisiøs politikk for å kutte utslipp, selv om vi har hørt at klimaforskerne advarer om at vi allerede har funnet mer fossile brensler enn det atmosfæren tåler at vi henter opp og tenner på. Ikke bare lyser regjeringen ut nye oljeblokker her i Norge, den norske regjeringen tillater at statseide Equinor planlegger å lete etter olje i et ek-

stremt sårbart og umistelig naturområde i Australia – Australias Lofoten, The Great Australian Bight. Hvis vi allerede har funnet for mye, hvorfor leter vi etter mer i jordens mest sårbare områder?

Mitt spørsmål er: Forstår statsministeren, på bakgrunn av dette, at ungdommer streiker mot regjeringens klimapolitikk?

Statsminister Erna Solberg [10:56:50]: Jeg skjønner engasjementet for å gjøre noe med klimaet. Jeg merker også det engasjementet når jeg drar rundt og snakker med skoleelever, når jeg drar rundt og snakker med ungdom og studenter – ikke bare for klimaet, men for å gjøre noe med verdens fattigdomsutfordringer, for å skape nok jobber, for å sørge for at vi får bygget ut velferden, for å bekjempe sykdommer og annet. Alt dette krever at vi har gode, felles, globale løsninger – det løses ikke bare i hvert enkelt land. Hvis vi skal konsentrere det enda mer om bare løsninger i vårt eget land og ikke se utover, vil det være en utfordring.

Litt av utfordringen er at i mange saker er det avveininger man må gjøre. Det er vanskelige løsninger, det er ikke svart-hvitt. Det betyr f.eks. at hvis planen er å fase ut oljevirkosheten i Norge på 15 år, må man samtidig ikke fortelle at alt kommer til å være som det var før. Da vil det være et Norge med mindre mulighet til å skape de jobbene som de forventer å få i fremtiden.

Presidenten: Kristoffer Robin Haug – til oppfølgingsspørsmål.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [10:57:54]: Selv om vi hører en mildere tone her i dag, har statsministeren tidligere gått ut og oppfordret ungdommen til ikke å streike for å kjempe for sin egen framtid. Men de som skal arve jorden og er under 18 år, har i dag svært få muligheter til å påvirke denne fremtiden, om de ikke engang skal bruke makten som ligger i en god streikeaksjon. I lys av at ungdom i dag ser seg nødt til å ofre sin egen utdanning for å påvirke politikere, hvordan stiller statsministeren seg til stemmerett for 16-åringer?

Statsminister Erna Solberg [10:58:24]: Det er en vensensforskjell mellom det jeg har sagt og det representanten utlegger at jeg har sagt. Det er ikke slik at jeg har oppfordret ungdom til ikke å streike, men jeg har ikke oppfordret ungdom til å streike. Det er to forskjellige ting. Som statsminister mener jeg at vi ikke skal oppfordre ungdom til å gjøre noe som faktisk betyr at de ikke er til stede på skolen og får gleden av å bruke de store ressursene som norske lærere er, som norsk skole er, og som vi investerer mye penger i fremover.

Tar man en streik, får man ta den belastningen som er med den streiken. Men jeg synes engasjementet er

flott, jeg synes det er viktig, og jeg håper at man også bruker det fremover, men at man også vider ut perspektivet til å se på litt større sammenhenger og på hvordan vi i praksis skal gjennomføre klimapolitikk.

Jeg mener at stemmerett henger sammen med myndighetsalder. Det er for meg en absolutt ting. Jeg fikk stemmerett da jeg var 18 og et halvt år, fordi de senket myndighetsalderen til 18 år det året, og jeg mener det er en av de tingene man får når man blir 18 og myndig.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgings-spørsmål.

Espen Barth Eide (A) [10:59:47]: Jeg deler statsministerens engasjement for at man må se klima og verdiskaping i sammenheng. Jeg er også enig i at man ikke skal sette en sluttdato og drive styrt avvikling av en viktig næring. Men er ikke problemet egentlig det motsatte, at vi risikerer å forbli så avhengig av en i dag totalt dominerende oljenæring at når f.eks. våre nærmeste handelspartnere i EU gjennomfører sin såkalte «Clean Energy Package» – som er slutt på kull, kraftig reduksjon i oljen og minst mulig gass innen 2050 – står vi der med en overkapasitet og har ikke gjort den nødvendige omstillingen? Opplever statsministeren at vi er i rute med den omstillingen vi må gjøre – ikke fordi vi bestemmer det selv, men fordi verden kommer til å prøve å lykkes med å oppfylle Paris-kravene?

Statsminister Erna Solberg [11:00:34]: Norsk olje-produksjon har toppet for lengst. Norsk olje- og gassproduksjon topper sannsynligvis i år eller neste år, med de estimatene vi har. Vi er nå i en situasjon hvor vi har god vekst i investeringene i Fastlands-Norge. Vi har også fått tilbake igjen vekst i investeringer i oljevirk-somhet, men vi vet jo at det skyldes utbyggingene av Johan Sverdrup og Johan Castberg og noen mindre utbygginger.

Vi må være forberedt på at impulsen og vekstimpulsen fra nye utbygginger innen olje og gass i Norge kommer til å avta fra perioden 2022–2023 og fremover. Derfor har regjeringen vært så opptatt av norsk konkurransekraft. Det er derfor vi jobber så mye med omstillingen av Norge. Det er derfor vi jobber med å gjøre norsk offentlig sektor mer effektiv, bruke ressursene på en bedre måte. Det er derfor vi har redusert skattleggingen av bedriftene i Norge, for at det skal være interessant og viktig å investere, og det er derfor vi har langtidsplaner for forskningen, med hovedfokus på tettehet til næringslivet, nettopp for å ha flere ben å stå på.

Presidenten: Espen Barth Eide – til oppfølgings-spørsmål.

Espen Barth Eide (A) [11:01:39]: Jeg vil takke for et godt svar, for det er viktig at vi erkjenner, også i denne salen, at vi kommer til bli mindre oljeavhengig i framtiden. Jeg opplever at det er et svar på at man er enig i problemstillingen, men ikke et svar på om vi er i rute.

Jeg opplever at vi ligger ganske langt bak. Vi tar en del grep, men jeg tror man trenger en helt annen og mye mer aktiv næringspolitikk for aktivt å utvikle de teknologiene som spesielt kan bygge verdiskaping og arbeid i de bransjene som i dag er knyttet til olje og gass. Det er kanskje særlig der vi trenger en politikk for tidlig og rask omstilling. Mange av de ideene vi har nå, tenker man jo også på i Kina og andre steder. Spørsmålet er om vi ikke må prøve å gripe de sjansene gjennom å være tidlige tilpassere til en framtid som vi vet vil komme, og som jeg skjønner statsministeren også ser komme i ganske nær framtid.

Statsminister Erna Solberg [11:02:34]: Jeg mener at vi har en aktiv næringspolitikk, men ikke at vi har en aktivistisk næringspolitikk. Det betyr at vi ikke plukker vinnere, vi går ikke inn i detaljreguleringer knyttet til det, men vi har økt alle innovasjonsvirkemidlene, målrettet mot dem som ligger tettest mot næringslivet. Vi har bl.a. innført et katapultsystem som gjør at man kan utprøve nye prosjekter, nye teknologier, som har vært veldig etterspurt fra næringslivet. Vi har sørget for å lage bedre garantiordninger for investeringer i Norge, og vi hjalp verftsindustrien med garantiordninger i en periode da det var dårligere tider – sikret det.

Jeg mener vi har vært aktive for å få til dette, og vi har et hovedfokus på innovasjonsvirkemidlene for å få frem ny teknologi. Da bruker vi støttesystemene både innenfor Innovasjon Norge, innenfor Enova og innenfor virkemiddelapparatet og Forskningsrådet. I tillegg bruker vi innkjøpsmulighetene som Norge har, ved å stille krav gjennom det. Det er ganske mye vi skal gjøre fremover for å nå de målene. Der er jeg enig med spørren.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:04:02]: Erna Solbergs regjering er også en First House-regjering, det er godt kjent. Etter regjeringsskiftet i 2013 gjorde seniorrådgiver fra First House Sylvi Listhaug sin entré rundt Kongens bord. Da Listhaug måtte gå, ble hun erstattet av First House-partner Tor Mikkel Wara – First House ut og First House inn. Det kan virke som om lobbyistene har en fast plass rundt bordet i Erna Solbergs kabinett. I tillegg har karrierelobbyistene vært godt representert på lavere nivå i regjeringsapparatet, til og med Kristelig Folkeparti fikk med seg en First House-rådgiver inn i regjering tidligere i år, på tross av Herrens ord: «Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon.»

Til gjengjeld har statsministeren avgitt sine nærmeste i retur, både Ernas stabssjef, Ernas taleskriver og Ernas statssekretær har gått til First House.

I forrige uke fikk vi innsyn i en fersk korrespondanse mellom Statsministerens kontor og Sigbjørn Aanes. Aanes er partner i First House, han har vært en av Erna Solbergs aller nærmeste rådgivere i regjering og har i den siste tiden vært i kontakt med flere av statsministerens statssekretærer, kommunikasjonssjefen ved SMK og også Erna Solberg selv. Aanes sier at dette foregår utenom jobb, og at han stiller opp som Tor Mikkel Waras venn – og det er vel og bra. Men jeg lurer på hvorfor statsministeren har kontakt med en statsråd i permisjon, og også gjennom aktører som kan ha påvirkningsinteresser inn mot regjeringen – som åpenbart en partner i First House kan ha.

Statsminister Erna Solberg [11:05:58]: Det må være noe uriktig i representantens opplesning. Ingen av dem som har vært stabssjef for statsminister Erna Solberg, har noen gang gått til First House. Der må opplysningen være feil. Vi praktiserer veldig tydelig de habilitetsreglene som eksisterer for alle politikere. Det betyr at man ikke kan være med på å behandle saker man tidligere har jobbet med, eller har nærstående som jobber med, i regjering. Det betyr at man ikke skal diskutere saker man har til behandling i regjering, med personer utenfra. Alle disse reglene opprettholdes og er viktige å overholde.

Når jeg har kontakt med Sigbjørn Aanes akkurat i den situasjonen som er nå, er det fordi han er en venn av Tor Mikkel Wara. I en vanskelig situasjon var han blant dem som støttet opp under Tor Mikkel og familien. Og jeg – og det har jeg lyst til å understreke, det mener jeg er mitt ansvar både som medmenneske og som arbeidsgiver – er opptatt av hvordan det går med personer som er i en vanskelig situasjon. Jeg ville synes det motsatte – at man ikke var opptatt av det – ville være rart. Og da tar man kontakt med dem som er nærmest, dem som man kanskje ikke plager, og direkte med personen. Derfor har jeg hatt kontakt både med Tor Mikkel Wara direkte og med Sigbjørn Aanes, fordi han var tett på og rett og slett hjalp til med å støtte familien i en vanskelig situasjon. Det gjorde han uten lønn, uten noen bindinger. Jeg snakker ikke om politiske saker, de vanntette skottene er sånn, men vennskap er viktig, og arbeidsgiveransvar og medmenneskets ansvar i vanskelige krisesituasjoner er viktig.

Bjørnar Moxnes (R) [11:08:00]: Det gjaldt stabssjefen i Høyre – Haakon Dagestad, som har vært Erna Solbergs stabssjef i tre år – så er det klargjort.

Temaet i kommunikasjonen var ikke bare Wara, det var også First House og en sms fra Aanes:

«Rune og Trude: det kommer ut nå at Ole og jeg er med Mikkel. Tore har kilder. Vi sier ikke noe. Ole og jeg fikk innvilget ferie fra i går. Dette gikk det ut melding om internt i dag tidlig.»

Svaret fra statssekretær Rune Alstadsæter var «Ringer om noen minutter». Hva som ble sagt i telefonsamtalen, vet vi ikke, men fra Trude Måseide, kommunikasjonssjefen på SMK, fikk vi vite «Fint det. Mener uproblematisk».

Det var altså en positiv vurdering til en First House-topp som kontakt mellom landets regjering og landets justisminister – ikke til sin egen sjef, statsministeren, men direkte til First House-toppen. Vi har en direkte linje mellom SMK og lobbyistene i First House. Når vil dette samrøret ta slutt?

Statsminister Erna Solberg [11:09:03]: Det var helt uproblematisk at det ble offentlig, for det var ingenting galt med at to venner hjalp en annen venn, og at vi har kontakt den veien – og direkte – om spørsmål. Derfor er det ikke så rart at det svares at man anser det som uproblematisk.

Offentlighet er bare bra. Man vet at de har vært der, man vet at man er i permisjon eller har tatt fri noen dager for å hjelpe en venn og en familie i en vanskelig situasjon. At vi har kontakt, og at det informeres om det, synes jeg også er helt uproblematisk.

Hvis man skal stille spørsmål rundt disse tingene, synes jeg man må stille spørsmål om det i denne sammenhengen er noe som bryter med habilitetsregler. Er det i denne saken ganger man behandler saker og sam snakker om saker man ikke skal? Det er det ikke. I disse sakene er det én ting som gjelder, og det er å sørge for at en person som er i en vanskelig situasjon, og som jeg som regjeringssjef har et arbeidsgiveransvar for, faktisk har det bra, og at vi vet det om det ikke går bra.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:10:09]: Det spesielle er jo at kontakten går gjennom aktører som samtidig kan ha interesse av å påvirke regjeringen, og som jobber for skjulte kunder, og har hemmelige kunder. At Erna Solberg ikke ser det, er litt oppsiktsvekkende, synes jeg.

Derfor er det viktig med åpenhet og å åpne kundelistene til statsråder og statssekretærer som kommer fra lobbybransjen. Det ble nedstemt av Erna Solbergs parti på Stortinget. De fikk til og med presset Venstre til å snu og stemme ned forslaget her i Stortinget sist høst. Nå ligger forslaget om å åpne kundelister til utredning. Jeg lurer på om Erna Solberg ikke ser at det at man stemmer ned disse forslagene, at man fronter forslag om innstramminger i offentlighetsloven – altså å unnta en ka-

lender, og hele regjeringens kalender, fra offentlighet – er med på å svekke åpenheten, som hun nettopp snakket så varmt om i forrige innlegg.

Statsminister Erna Solberg [11:11:09]: Jeg mener at et lobbyregister er problematisk av flere grunner. Én av grunnene er absolutt at i mange saker kommer folk for å snakke med en stortingsrepresentant om ting som er vanskelige, om ting de ikke vil at andre skal vite at man har vært og snakket om, og som er viktig informasjon å få.

I min tid som stortingsrepresentant snakket jeg med folk som var i vanskelige situasjoner knyttet til arbeidsgiveren sin, i vanskelige situasjoner knyttet til barnevernet, og mange andre som selvfølgelig helst ikke ville ha sett at de sto på en liste, om noen skulle begynne å ettergå hvem de er, og hva de har snakket om. Det mener jeg er et forhold mellom oss som folkevalgte og andre.

Jeg mener at et lobbyregister har noen store utfordringer ved seg. Vi praktiserer offentlighet fra regjeringens side. I denne saken har vi faktisk praktisert mer offentlighet ved at mange av sms-ene som ble offentliggjort, var av en sånn karakter at de ikke ble rammet av offentlighetsloven i det hele tatt. Vi mente det var greit å kunne vise at det hadde vært kontakt.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:12:28]: Statsminister Erna Solberg er veldig opptatt av å si at alt som har skjedd i kontakten mellom First House og regjeringen, er helt uproblematisk. First House selger jo at de flytter makt, at de gjennom å ha innflytelse og nettverk flytter makt, og de som har penger, kan kjøpe First House' tjenester og påvirke beslutninger. Når det da er så utrolig som at kommunikasjonen mellom statsministeren og landets justisminister går gjennom en First House-partner, er det klart at det er problematisk.

Jeg synes det er forunderlig at statsminister Erna Solberg ikke ser det. Jeg forstår at det er vanskelig å ta menneskelige hensyn i den situasjonen. Og jeg ser den menneskelige tragedien hos Tor Mikkel Wara og håper alt går bra med ham, men vi må være mer forsiktige, og regjeringen må være mer forsiktig med hvordan man samrører mellom First House og regjeringens egne prioriteringer.

Så sier statsministeren også i sitt svar at det er uproblematisk for henne å offentliggjøre sine tekstmeldinger. Siv Jensen har sagt nei til å offentliggjøre sine tekstmeldinger med en annen ansatt i First House. Burde også Siv Jensen følge statsministerens eksempel og offentliggjøre sin korrespondanse med First House?

Statsminister Erna Solberg [11:13:35]: Vurderingen av dette har vært at vi – Statsministerens kontor – har et arbeidsgiveransvar for Tor Mikkel Wara. Når vi har hatt kontakt, har vi syntes det var riktig å praktisere mer offentlighet. Siv Jensen har ikke noe arbeidsgiveransvar. Hun er partileder i Fremskrittspartiet. Hvis det er slik at sms-korrespondanse skal offentliggjøres, må også vi fra Høyres stortingsgruppe kunne be om å få offentliggjort i krisesituasjoner sms-ene Trygve Slagsvold Vedum har med ikke-angjeldende personer eller andre. Det flytter grenser. Disse vurderingene er ikke innenfor offentlighetsloven. Men vi vurderte altså mer offentlighet, fordi vi også praktiserer et arbeidsgiveransvar – alle politikere i regjeringen har Statsministerens kontor et arbeidsgiveransvar for.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:14:26]: Det er landets statsminister og landets finansminister, de to mektigste posisjonene i landets regjering, som velger å kommunisere med en av landets aller viktigste posisjoner, landets justisminister, gjennom det som regnes som Norges kanskje mektigste kommunikasjonsbyrå. Så gjør man det – for syns skyld – selvfølgelig sånn at man tar seg fri, for da framstår det som om det ikke er bindinger, men alle skjønner jo de tette koblingene mellom First House, Sigbjørn Aanes og Ole Berget. Så kommuniserer finansministeren, som sitter i den mektige rollen hun gjør, med sin justisminister gjennom en First House-partner.

Ser ikke statsminister Erna Solberg dette som noe som helst problematisk og hvilke bindinger dette kan skape? Vil statsminister Erna Solberg framover prøve å ha en ryddigere praksis for å rekruttere folk inn i og ut fra ulike kommunikasjonsbyråer, når det er en måte å gi pengemakten større innflytelse på, istedenfor den folkestyrte makten?

Statsminister Erna Solberg [11:15:26]: Det insinueres på en måte at det her er noe informasjon og makt som utøves i den typen ordninger. Nei, vi har habilitetsregler som er helt klare og tydelige, vi har regler for saksbehandling, vi har regler for hvordan man behandler informasjon om prosesser innenfor regjeringen, og ingen av dem er berørt av disse spørsmålene. Selv om jeg kjenner Sigbjørn Aanes godt fordi jeg har jobbet med ham i mange år, vil jeg aldri dele interne diskusjoner om saker i regjeringen med ham, fordi det er brudd på habilitetsreglene. Han gir altså ingen makt eller innflytelse til sine kunder eller andre, fordi reglene er bunnklare, og det er det ikke mulig å gjøre noe med.

Dette mener jeg er en feil forståelse – det er den enkelte politiker, den enkelte som skal forvalte dette ansvaret, som må sikre seg i alle sammenhenger, og ha en stor varsomhet når det gjelder de spørsmålene.

Men dette er jo ikke det. Dette er et menneske i krise. Dette er et menneske som har fått noen av sine beste venner, som han har vært på gutturer med, til å hjelpe seg i den situasjonen. Da ville jeg som arbeidsgiver ringt til dem som er rundt i mange sammenhenger, for å høre om det går bra. Om det hadde vært fetteren, naboen eller hvem som helst andre, hadde jeg gjort det.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgingsspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:16:43]: Vi må hjelpe et menneske i krise, det er vi alle helt enige om, og vi håper at situasjonen til Tor Mikkel Wara er så god som overhodet mulig.

Men når vi ser den utviklingen som har vært i norsk offentlig ordskifte, at veksten av såkalte kommunikasjonsbyråer har vært voldsom, det har blitt en større og større business, at det ene kommunikasjonsbyrået etter det andre har gått og skrytt av den enorme omsetningen de har, hvor mye penger de tjener på å prøve å påvirke sånne som statsministeren og meg selv, ser ikke statsministeren at det er en negativ utvikling, en utvikling der folk går mellom politikk og PR – fram og tilbake, fram og tilbake? Det er klart at det de selger, er sine kontakter, sitt nettverk, kunnskapen om hvordan Erna Solberg tenker, hvordan jeg tenker, hvordan andre tenker. Ønsker statsministeren at den utviklingen skal fortsette, eller ønsker hun å ta grep for at vi nå kan snu det, og også være litt mer ryddig i omgangen med den typen kommunikasjonsbyrå, som f.eks. First House?

Statsminister Erna Solberg [11:17:47]: Jeg mener at mange kjøper tjenester fra kommunikasjonsbyråer som de kunne ringt sin lokale stortingsrepresentant og fått hjelp til. Man betaler dyrt for ting man kunne fått gratis, og fått en glad lokal stortingsrepresentant som hadde hjulpet sin kommune, sin region, sin bedrift lokalt med å ta opp spørsmål og jobbe med saker, og som kunne veiledet dem i hvordan systemet er. Det er ofte ganske enkle ting.

Noen klarer å tjene penger på at ting blir enklere og mindre komplisert ved at man kan gjøre det. Jeg synes egentlig at vi som storting og som politikere skal ha så mye nærhet at folk vet at de kan ta telefonen, ringe og be om hjelp til å få løst saker, og på den måten ikke gå gjennom mellommenn. Det er mitt generelle råd til alle: Snakk med en stortingsrepresentant og se om ikke han/hun kan hjelpe med å finne gode løsninger på saker som

man sliter med. I så måte burde vi ikke trenge kommunikasjonsbyråer.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [11:19:08]: Kunsten skal være fri, «demokratiske statar» skal «hindre at staten som maktorgan utøver press» og sensur av kunsten, «armlengds avstand» handler om å verne om kunstens ytringsfrihet, om å sikre at politiske interesser ikke påvirker det frie, kunstneriske skjønnet.

Alt dette er hentet fra kulturmeldingen som regjeringen la fram før jul. Ingenting av dette er kontroversielt, det er egentlig som selvfølgheter å regne, det er prinsipper vi alle er enige om. Ja, det er egentlig så selv sagt at det nesten blir banalt, tenkte vi alle da vi leste kulturmeldingen. Men de siste ukene har vist oss at det slett ikke er noen selvfølge at kunsten er fri. Tvert imot har statsministeren selv gått over streken, lagt press på og ment noe om hva teaterstykket Ways of Seeing kunne føre til, at det kunne bli tøffere å være politiker, og at de måtte tenke seg om.

Dette har naturlig nok skapt sterke reaksjoner. Forstår statsministeren at Black Box og folkene bak Ways of Seeing og en samlet kunstnerskare føler dette som et press, og vil statsministeren gi dem en beklagelse?

Statsminister Erna Solberg [11:20:40]: Dette spørsmålet er også meldt inn til den ordinære spørretimen, så det blir en dobbel gjennomgang av det samme temaet og det samme spørsmålet.

Jeg er helt enig i at ytringsfriheten er en grunnleggende rettighet i Norge, jeg mener at kunstnerne skal ha full ytringsrett og ytringsfrihet. Den er beskyttet både av Grunnloven og av menneskerettighetene, som også er nevnt. Jeg mener også at kunstens rolle iblant er både å løfte debatt, kritisere makten og å sette ting på spissen, det er å bruke sterke virkemidler. Men ytringsfriheten beskytter på samme måte også friheten til å diskutere de kunstneriske valgene, til å ha en diskusjon rundt metodebruk og ytringer.

Det jeg synes er særlig leit i denne saken, er at en del av den diskusjonen som har vært tidligere, også har medført en betydelig grad av trusler og hets mot kunstnerne og mot andre som deltar i debatten. Jeg mener generelt at kunst må kunne ytres uten å bli hetset, men motytringer – også mot uttrykkene og metodebruken – er også fullt legitimt i ytringsfrihetens navn.

Anette Trettebergstuen (A) [11:22:02]: Jeg føler ikke at statsministeren svarer på spørsmålet mitt. Statsministeren har rett i at det må være mulig å diskutere kunst, også kunst som provoserer, men statsministeren

må ta inn over seg at hun ikke er en vanlig kommentator. Hun er statsminister og har i så måte flomlys på alt hun sier.

Bakteppet for hele denne saken er også at medlemmer av hennes egen regjering, fra Fremskrittspartiet, i flere måneder har tatt til orde for politisk sensur av kunsten, og at Black Box skulle miste statsstøtte. Det gjør også at statsministerens uttalelser blir ekstra ille.

Vi hadde forrige lørdag demonstrasjoner i de fleste store byer i Norge, fordi dette har skapt reaksjoner, og fordi folk ser med bekymring på at de utspillene statsministeren har hatt, kan bidra til å begrense den kunstneriske ytringsfriheten i Norge. Når alle opplever dette så tydelig, vil statsministeren da beklage det hun har sagt?

Statsminister Erna Solberg [11:23:07]: Jeg mener det er ingen grunn til å se en sammenheng mellom det jeg sa – som var å oppfordre til bevissthet om konsekvensene en del ytringer kan ha, f.eks. når det gjelder familiesituasjonen til politikere, belastningene det kan oppleves som – og det å bruke sensurvirkemidler eller frata statsstøtte.

For Høyres vedkommende, og for regjeringens vedkommende, er en av de prioriterte oppgavene vi har hatt, å si at de frie gruppene skal få mer handlingsrom. Derfor har også de frie gruppene fått bedre økonomi under denne regjeringen, inklusive Black Box. Det har aldri vært i våre tanker at vi skal redusere bevilgningene fordi vi ikke liker det, ei heller å styre bevilgningene for at de skal gjøre det de gjør. Dette er derimot den debatten som to av Arbeiderpartiets kulturministre, Trond Giske og Anniken Huitfeldt, sto i, at de gjentatte ganger ga så mange pålegg om hva man skulle oppnå for å få penger, at det var en begrensning av kunstens virkemåte og ytringsfrihet.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:24:15]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Siv Mossleth til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 6, fra representanten Ruth Grung til næringsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Marit Knutsdatter Strand til forsknings- og høyere utdanningsministeren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av forsknings- og høyere utdanningsministeren, som har sykdomsforfall.

Spørsmål 10, fra representanten Hadia Tajik til utviklingsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Anette Trettebergstuen (A) [11:24:33]: Da kan vi bare fortsette der vi slapp:

«Statsministeren har i sin håndtering av Black Box-saken bidratt til å legge utilbørlig press på ytringsfriheten til et maktkritisk teaterstykke. Dette har skapt store reaksjoner.

Vil statsministeren gi Black Box og folkene bak stykket Ways of Seeing en beklagelse?»

Statsminister Erna Solberg [11:24:57]: Jeg tror jeg skal gjenta omtrent det samme som jeg sa i mitt første svar på spørsmål i muntlig spørretime.

Ytringsfriheten er en grunnleggende rettighet. Det er helt fundamentalt i Norge. Man har som kunstner rett til og skal ha full ytringsfrihet beskyttet både av Grunnloven og av menneskerettighetene. Jeg mener at kunstners rolle er å reise debatt og kritisere makten. Kunsten har også rett til å sette ting på spissen og å bruke sterke virkemidler.

Men som jeg også sa tidligere: Ytringsfriheten beskytter på samme måte friheten til å diskutere de kunstneriske valgene, diskutere metodebruk og ytringer.

Så vil jeg benytte anledningen til å gjenta et budskap jeg har kommet med før, om at en diskusjon selv sagt skal føres uten trusler og hets mot kunstnerne selv eller mot andre som deltar i debatten. Jeg har lyst til fra Stortingets talerstol å ta sterkt avstand fra trusler og hets, som vi har sett i denne saken.

Anette Trettebergstuen (A) [11:26:09]: Når kunstnerne demonstrerer, når dette har skapt sterke reaksjoner og mye debatt, når jussprofessor Mads Andenæs sier at da statsminister Erna Solberg gikk ut og kritiserte Black Box og kunstnerne, bidro hun til å legge press på politiet og påtalemyndigheten, når teatersjef Hanne Tømta sier det er problematisk at en statsminister kritiserer én bestemt kunstner foran åpent kamera, når det i helgen spontant ble arrangert demonstrasjoner flere steder i landet fordi kunstnere er bekymret og redde – forstår statsministeren da at det hun har sagt, bidrar til det motsatte av å styrke kunsten som ytringsarena? Forstår statsministeren at hun har tråkket over streken,

og forstår statsministeren at folkene bak Black Box og Ways of Seeing synes de fortjener en unnskyldning?

Statsminister Erna Solberg [11:27:08]: Noen av de uttalelsene som har stått i avisene, har ikke vært relatert til det jeg faktisk sa, men det har implisitt blitt lagt inn at jeg skulle ha ment noe om årsakssammenhengen – noe jeg eksplisitt sa at jeg mente at det ikke var sammenheng i, og at det ikke var grunnlag for å tolke det den veien.

Det andre er spørsmålet om at professor Andenæs sier at jeg bidrar til å legge press på politiet. Det er slik at det er vannrette skott mellom politiets vurdering av saker og påtalemyndighetens vurdering av saker og oss. I denne saken har tidslinjene – så vidt jeg har forstått dem – for spørsmålet om å gjenoppta saken faktisk vært lenge før det tidspunktet da jeg uttalte meg. Det må rett og slett bero på mangel på kunnskap om hva som har vært der.

Så mener jeg at ytringsfriheten også fullt ut dekker retten til motytringer, til diskusjon om metode og til å kunne påpeke at det å være gift med en politiker, det å oppleve at dekning kommer tett inn på familielivet, faktisk også er en belastning, og det mener jeg er en helt rimelig ytring for meg å kunne gi.

Anette Trettebergstuen (A) [11:28:23]: Jeg slår fast at statsministeren ikke har noen intensjon om å gi Black Box noen beklagelse. Jeg kan også slå fast at statsministeren overhodet ikke forstår sin egen rolle. Ja, det er åpenbart at kunsten skal diskuteres, men statsministeren har en egen og unik rolle, og statsministeren har i dette tilfellet tråkket over streken og sagt at dette frie, maktkritiske teaterstykket bidrar til å gjøre det vanskeligere eller tøffere å være politiker.

Det jeg synes er med på å gjøre det tøffere å være politiker, er at andre politikere trækker over streken og skli når det kommer til spørsmål om ytringsfriheten. Jeg synes det gjør det tøffere å være politiker at vi ser en kunstnerstand som nå er bekymret for om kunstens ytringsfrihet har gode kår i Norge, og jeg synes det gjør det tøffere å være politiker at vi har en statsminister som ikke ser dette, og som ikke ønsker å innrømme at hun ikke burde sagt det. For å bruke statsministerens ord fra en annen sammenheng: Ser statsministeren at hun da kanskje ikke burde valgt disse ordene?

Statsminister Erna Solberg [11:29:31]: Jeg gjentar det jeg har sagt før: Ytringsfriheten for kunstnere er stor. Den er til å kunne provosere oss, til å mene og å kunne utfordre oss. Det opplever jeg både glede og irritasjon over. Men jeg mener at ytringsfriheten også gjelder det å kunne motsi akkurat det samme.

Så skal jeg legge meg på minne ordene om at man mener at en statsminister ikke skal kommentere alt. Det skal jeg huske neste gang Arbeiderpartiet ber meg om å kommentere ting, som de til stadighet ønsker at jeg skal gjøre.

Spørsmål 2

Fra representanten Siv Mossleth til samferdselsministeren:

«I arbeidet med nye regler for drosjenæringa har mange uttrykt bekymring for at drosjetilbudet i distriktene vil bli dårligere. I høringsnotatet foreslår departementet at fylkeskommunene skal få adgang til å tildele lokale eneretter for drosjetransport i bestemte områder. Flere, blant annet drosjenæringen, mener at dette ikke er nok for å sikre et godt drosjetilbud i landet.

Hvilke grep vil statsråden ta for å sikre at ordningen med enerett opprettholder et godt drosjetilbud for folk i hele landet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 3

Ingvild Kjerkol (A) [11:30:21]: «Direktøren i Helse Møre og Romsdal har anbefalt å fremskynde sammenlåingen av fødeavdelingene i Kristiansund og Molde. Stram sykehusøkonomi og effektiviseringskutt har gitt behov for innsparinger. Frem mot en endelig samling av fødetilbudet har det vært en forutsetning at eksisterende tilbud ikke legges ned før alternativer finnes.

Vil statsråden opplyse om hvorfor forutsetningene for en samling av sykehustilbudet i Nordmøre og Romsdal, i strid med Stortingets vedtak 750 (2017–2018), nå er i ferd med å brytes?»

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [11:31:03]: Helse Møre og Romsdal opplyser at fødeavdelingene i Kristiansund og Molde i mange år har hatt store vanskeligheter med rekruttering og stabilitet i lege- og jordmorgruppen. Det framgår av utviklingsplanen. Det framgår at det til tider har vært vanskelig å innfri kvalitetskravene i veilederen «Et trygt fødetilbud», og at kvalitetstallene varierer for mye. Det oppgis at det vil være faglig krevende å la dagens drift fortsette inntil Sykehuset Nordmøre og Romsdal står klart, og at foretaket ser det som viktig å komme i gang med prosesser for å utvikle fag, arbeids-

prosesser og organisering før innflytting i det nye sykehuset.

Styret i Helse Møre og Romsdal behandlet iverksetting av utviklingsplanen i desember 2018. Det blir vist til at det i vedtatt utviklingsplan står at prosessen med å slå sammen fødetilbudene i Molde og Kristiansund skal starte i 2019, med tanke på samling i et nytt sykehus i Nordmøre og Romsdal, og at det vil bli fulgt opp i tråd med vedtaket. I forbindelse med behandling av omstillingstiltak blir det oppgitt at det blir sett på som hensiktsmessig å samle fødeavdelingene fra sommeren 2019.

Direktørens anbefaling om at fødetilbudet samles på Molde sykehus fra august 2019, behandles som kjent i styret i Helse Møre og Romsdal i dag. Hvis styret på et selvstendig grunnlag vedtar en samling av fødeavdelingene i Molde og Kristiansund, mener jeg at dette ikke er i strid med anmodningsvedtak 750: «Stortinget ber regjeringen sikre en trygg og fremtidsrettet fødselsomsorg ved å sikre dagens fødeinstitusjoner.»

Jeg viser til at det i Nasjonal helse- og sykehusplan ble skrevet følgende: «Fordelingen av mindre fødeavdelinger og fødestuer må sikre nærhet til fødetilbud også utenom de store kvinneklinikkene.» Jeg oppfattet at dette er det stortingsflertallet også la til grunn for anmodningsvedtaket, noe jeg også påpekte under Stortingets behandling av saken.

Sykehusene i Molde og Kristiansund skal slås sammen. Det er styret i Helse Møre og Romsdal som må vurdere om det er riktig og hensiktsmessig å samle miljøene før nytt sykehus står ferdig. Som sagt er det noe av det som skal diskuteres i styret i dag.

For øvrig har jeg i foretaksmøtet om oppfølgingen av Nasjonal helse- og sykehusplan understreket at eventuelle endringer i fødetilbudet ikke må svekke det samlede fødetilbudet.

Ingvild Kjerkol (A) [11:33:48]: Statsråden redegjør for de faglige vurderingene som er gjort om å samle tilbudet for å kunne lykkes med rekruttering og møte de faglige kravene vi har til fødetilbud for norske kvinner, over hele landet, for så vidt. Dette er vel forutsetninger som ingen er uenige om. Det det reageres mot på Nordmøre i disse dager, er at man gjør denne sammenslåingen inntil fem år før det nye sykehuset står ferdig.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Forstår statsråden at det for befolkningen på Nordmøre oppleves som et brudd på forutsetningene at man allerede nå gjør denne sammenslåingen, og at man da eventuelt, hvis styret beslutter det i dag, samler dette i Molde?

Statsråd Bent Høie [11:34:41]: Jeg er ikke kjent med hvilke forutsetninger en eventuelt da skulle bryte. Som jeg sa i mitt svar, står det allerede i vedtatt utviklings-

plan at prosessen med å slå sammen fødetilbudene i Molde og Kristiansund skal starte i 2019, nettopp med tanke på at en skal jobbe med å forberede sykehusets organisasjoner, virksomheten og de ansatte på at en skal samles i et nytt sykehus. Det er ofte sånn at når en bygger et nytt sykehus som innebærer en sammenslåing av eksisterende fagmiljøer, er det lurt å starte det arbeidet før det nye bygget tas i bruk, sånn at en er best mulig forberedt på den framtiden som kommer.

Men det er styret i Helse Møre og Romsdal som må vurdere disse spørsmålene.

Ingvild Kjerkol (A) [11:35:39]: For befolkningen på Nordmøre oppleves det nok som at dette også har en betydelig økonomisk begrunnelse. Samtidig som man slår sammen fødetilbudene og har en faglig begrunnelse for det, legger man ned andre viktige funksjoner, bl.a. DPS og rehabiliteringsplasser.

Fra politikere i regjeringspartiene er det uttrykt veldig klart at dette er uakseptabelt. Sylvi, Listhaug, nestleder i Fremskrittspartiet, medlem av regjeringspartiet Fremskrittspartiet og også helsepolitiker, har sagt at dette er uakseptabelt, og at hele ledelsen i Helse Møre og Romsdal faktisk må gå. Er dette uttalelser som helseministeren stiller seg bak? Og har man en annen oppfatning av dette i regjeringspartiet Fremskrittspartiet enn det helseministeren har?

Statsråd Bent Høie [11:36:39]: Det er slik at jeg oppnevner styrene i de regionale helseforetakene, og det er de som oppnevner styrene i de lokale sykehusene, og det er deres ansvar til enhver tid å sørge for at de har en ledelse som utfører sine oppgaver og oppfyller de kravene som jeg stiller. Så det er et spørsmål for styret i Helse Møre og Romsdal, og det er de som har ansvaret for ledelsen av sykehusene i Møre og Romsdal.

Jeg må se hvilke vedtak styret gjør i dag, og vurdere dem opp mot de nasjonale kravene som er stilt. Men styret behandler disse sakene i dag, og jeg har ikke tenkt å komme med noen forhåndsvurdering av de spørsmålene som styret skal vurdere. De må ha en selvstendig diskusjon og vurdering på bakgrunn av det beslutningsgrunnlaget de har i styret.

Spørsmål 4

Kjersti Toppe (Sp) [11:37:44]: «Ifølge Helse- og omsorgsdepartementet er Beslutningsforum ikke et offentlig organ, jf. Bergens Tidende 18. mars. Dette er «åpenbart feil», ifølge jussprofessor Jan Fridthjof Bernt, som mener påstanden fremstår som et forsøk på å unngå reglene om åpenhet og kontroll. Beslutningsforum avgjør hvorvidt pasienter får ta i bruk nye legemidler, og de-

partementets praksis innebærer at borgerne fratras retten til innsyn i og klage på disse beslutningene.

Hvilket lovgrunnlag har statsråden for å hevde at Beslutningsforum ikke er et offentlig organ?»

Statsråd Bent Høie [11:38:27]: Systemet for innføring av nye metoder i spesialisthelsetjenesten, som ble innført i 2013, har ikke redusert pasientens rettigheter. Beslutninger som fattes i systemet for nye metoder, skal være i tråd med helseforetakenes plikt til å yte forsvarlige tjenester. Pasientene har krav på nødvendige spesialisthelsetjenester og forsvarlig helsehjelp, og de har mulighet til å klage til Fylkesmannen og eventuelt ta saken til domstolene. Dette står fast – og er ikke foreslått endret.

Beslutningsforum er ikke navnet på et eget forvaltningsorgan, men navnet på en samarbeidsform for helseregionene. De fire regionale helseforetakene og underliggende helseforetak er offentlige organer i henhold til offentlighetsloven. Dokumenter mellom de fire regionale helseforetakene i saker som behandles i Beslutningsforum, kan f.eks. ikke unntas som interne dokumenter i medhold av offentlighetsloven § 14.

Beslutninger som treffes i systemet for nye metoder, er ikke enkeltvedtak eller forskrift etter forvaltningsloven. En positiv beslutning fra de fire regionale helseforetakene i Beslutningsforum betyr at en metode kan tas i bruk i den offentlige spesialisthelsetjenesten. Beslutningsforum tar ikke stilling til den konkrete behandlingen av enkeltindividet.

Regjeringen fremmet 22. mars 2019 et forslag om lovfesting av systemet for nye metoder m.m. Forslagene i denne lovproposisjonen endrer ikke dagens pasient- og brukerrettigheter, men skal sikre lik tilgang til nye behandlingsmetoder. I forslaget presiseres det at retten til nødvendig spesialisthelsetjeneste gjelder de tjenester som spesialisthelsetjenesten har ansvaret for å yte og finansiere.

Departementet foreslår presiseringen for å få fram at den individuelle rettigheten ikke går lenger enn det spesialisthelsetjenesten er forpliktet til å yte av tjenester. Det er en klar fordel at det fremkommer i regelverket at det er en sammenheng mellom prioriteringsbeslutninger med betydning for tilbudet i spesialisthelsetjenesten og beslutninger om rett til nødvendig helsehjelp for pasienter.

Kjersti Toppe (Sp) [11:40:45]: Når Beslutningsforum ikke er et offentlig organ, kan borgere ikke klage på avgjørelse, og saksbehandlingen kan holdes skjult for offentligheten. Professor Jan Fridthjof Bernt meiner at Beslutningsforum er ein del av den offentlege helseforvaltninga. Han viste til at Beslutningsforum er eigd av og opptre på vegner av dei regionale helseforetak,

som er statleg eigde, og han meiner at det inngår i forvaltningslova som «organ for stat», og under offentleglova som eit fellesorgan for dei statlege regionale helseforetakene, og at det er openbert uriktig at det ut frå det ikkje er eit offentlig organ.

Eg spurde kva lovgrunnlag statsråden har for å hevda det motsette, og eg vil igjen spørja om det.

Statsråd Bent Høie [11:41:43]: Det var også det jeg svarte på. Beslutningsforum er ikke navnet på et eget forvaltningsorgan; det er navnet på en samarbeidsform for helseregionene. Det er de fire regionale helseforetakene og underliggende helseforetak som er offentlige organer i henhold til offentlighetsloven. Det kommer bl.a. til uttrykk ved at dokumentene mellom de fire regionale helseforetakene i saker som behandles i Beslutningsforum, f.eks. ikke kan unntas som interne dokumenter i medhold av offentlighetsloven § 14. Så her er det nok en uenighet i vurderingen mellom departementet og professor Jan Fridthjof Bernt.

Kjersti Toppe (Sp) [11:42:28]: Vi er jo i en situasjon der det vert stadig vanskelegare å sjå grunnlaget for prioriteringane. Vi skal ikkje få vita prisen, vi skal ikkje få vita om det er kostnadseffektivt eller ikkje, det er ingen som er klar på vurdering av alvorlegheitsgrad, og fagfolk kan ikkje samanlikna prioriteringar som vert gjorde.

Nyleg bestemte Beslutningsforum – det som altså ikkje er eit offentlig organ, ifølgje regjeringa – at Statens legemiddelverk ikkje lenger skal konkludera om kostnadseffektivitet. Så mitt spørsmål er: Dersom det no er slik at Beslutningsforum ikkje er eit offentlig organ, korleis kan dei då beslutta at Statens legemiddelverk ikkje skal konkludera om kostnadseffektivitet?

Statsråd Bent Høie [11:43:15]: For det første er jeg uenig i premisset i representantens spørsmål. Systemet for nye metoder har bidratt til mer åpenhet og diskusjon om prioriteringer i helsetjenesten. Dette var beslutninger som ingen egentlig visste hvem som fattet tidligere, for pasientene kunne risikere at det ble tatt ulike beslutninger i ulike sykehus og i ulike regioner. Det var ikke en forutsigbar og åpen saksbehandling. Brukerne var ikke medrepresentanter i forberedende organer, slik de er i dag. Så tvert imot: Dette har bidratt til mer åpenhet og mer debatt, og det er jeg glad for.

Så er det slik at det er de fire helseregionene som felles – gjennom Beslutningsforum – bestiller rapportene fra Statens legemiddelverk. For ikke å skape uklarhet om hvem som tar beslutningene om dette, har en bedt om at de rapportene ikke skal inneholde en konklusjon om det som Beslutningsforum i fellesskap trekker konklusjonene om, men åpenheten knyttet til rapporten er akkurat den samme.

Spørsmål 5

Tuva Moflag (A) [11:44:35]: «Mentis Cura er et eksempel på et norsk selskap som har utviklet en ny metode for diagnostisering av demenssykdommer. Metoden er ikke-invasiv og lavkost. De har fått tilgang til flere markeder internasjonalt, men opplever at det er vanskeligere å få innpass i det norske markedet.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at norske helseinnovatører blir brukt i vår felles helsetjeneste?»

Statsråd Bent Høie [11:45:05]: Mentis Cura er et av mange norske lovende selskaper innenfor helsenæringen. Jeg kjenner ikke produktet og utviklingsløpet i detalj, men har fått med meg gjennom media at de har inngått en stor intensjonsavtale med et japansk selskap. Jeg har også registrert at de fortsatt er i et utviklingsløp, og at de gjennomfører kliniske studier, dog foreløpig ikke i Norge, så vidt jeg vet.

Representanten spør hva jeg vil gjøre for å sikre at norske helseinnovatører blir brukt i vår felles helsetjeneste. Vi skal nå snart legge fram en stortingsmelding om helsenæringen. Der vil representanten få se en rekke tiltak som faktisk svarer på nettopp dette spørsmålet. Dette er en stortingsmelding som skal legges fram av næringsministeren, men jeg kommer selvfølgelig til å være med, for vi har et stort eierskap til denne meldingen.

Jeg skal selvfølgelig ikke frata næringsministeren den gleden det er å presentere tiltakene i meldingen, og gjøre det i spørretimen i dag, men jeg vil benytte anledningen til å peke på at vi i helsetjenesten skal legge enda bedre til rette for at norske selskaper skal utvikle sine produkter i samspill med helsetjenesten, f.eks. gjennom at en samler den nødvendige dokumentasjonen gjennom kliniske studier. Vi skal også ta i bruk de innovasjonene som gir pasientene god diagnostikk og behandling. Nye metoder skal være trygge og kostnadseffektive. Det har også Stortinget stilt seg bak i behandlingen av prioriteringsmeldingen.

Som nevnt gjennomfører ikke Mentis Cura kliniske studier i Norge, så vidt jeg vet. Jeg håper selvsagt at norske bedrifter ønsker å gjennomføre sine kliniske studier i Norge, og vi arbeider systematisk for å legge enda bedre til rette for nettopp det gjennom styrking av kapasitet og infrastruktur i sykehusene, og gjennom å utvikle indikatorer og oversikter med tilgjengelig informasjon for pasienter og legene deres. Vi har også bedt de regionale helseforetakene sammen med industrien om å utrede en partnerskapsmodell for nasjonal infrastruktur med «én vei inn» for kliniske studier.

70 000 personer i Norge har en demenssykdom, og man antar at antall personer med demens vil dobles innen 2040. Vi mangler kunnskap om årsaker og effektiv

behandling av disse sykdommene. Bedre diagnostikk kan gi store gevinster for pasienter og pårørende, men også for oss som samfunn, og de selskapene som bidrar, kan vokse og bidra til verdiskaping og vekst i Norge. Dette er store, positive gevinster for det norske samfunnet, som jeg er for, og som jeg også er glad for at representanten Moflag tar opp her – for dette er en veldig positiv utvikling.

Jeg ser fram til at vi i løpet av våren skal behandle helsenæringsmeldingen i Stortinget, der vi vil kunne legge mange viktige premisser for en videre sterk utvikling av denne viktige næringen for Norge.

Tuva Moflag (A) [11:48:01]: Jeg hører at statsråden i sitt svar refererer mye til behovet for kliniske studier og kliniske studier i Norge. Jeg hadde et møte nå på morgenvaksten med NHO, legemiddelindustrien og Abelia. De peker også på det samme. Det er dessverre en lei utvikling når det kommer til kliniske studier i norske sykehus. Det er en ambisjon om at de kliniske studiene skal opp i Norge, men trenden er at det går motsatt vei. I og med at statsråden fokuserer så mye på det i sitt svar, lurer jeg på hva statsråden har gjort de siste årene for å få andelen kliniske studier opp. Hvilke virkemidler har sykehusene for å få flere kliniske studier?

Statsråd Bent Høie [11:48:45]: Vi har gjort flere ting. Det ene er at vi har lagt vekt på at sykehusene skal bli målt på dette og belønnet for det, slik at sykehusenes ledelse ser at det å legge til rette for at leger og ansatte på sykehusene bruker tid på tilrettelegging for kliniske studier, er noe de som ledere blir målt på og dermed kan være med og prioritere. For det er en utfordringene vi får tilbakemelding om fra tjenesten.

Det andre vi har satt i gang, er at jeg har bedt helse-regionene sammen med industrien om å se til den danske løsningen med en form for én vei inn for kliniske studier. For noe av det vi ser, ikke bare i Norge, men også internasjonalt, er at en faktisk har utfordringer med rekruttering av pasienter hvis en bare har ett sykehus. En er nødt til å tenke større, og hvis vi kan se Norge som en helhet, er det et viktig grep for å få til flere kliniske studier i Norge.

Tuva Moflag (A) [11:49:50]: Her er man jo inne på behovet for å måle og belønne, og da lurer jeg på: Hvordan kan man bruke sykehusenes finansierings-systemer, måle- og belønningssystemer, for å premiere innovasjon, og i hvilken grad måles sykehusene på at de gjør innovative innkjøp?

Statsråd Bent Høie [11:50:13]: Den første delen av spørsmålet svarte jeg på i mitt forrige svar. Når det gjelder det andre spørsmålet, er jo det noe av det vi nå har

gitt som oppdrag til regionene, som det nasjonale selskapet Sykehusinnkjøp jobber med. Der har vi også fått positive tilbakemeldinger fra næringen på at det er en ny holdning i møte med dette. De har bl.a. arrangert «speed dating»-møter med industrien, der industrien og de ulike aktørene får muligheten til å presentere sin løsninger. For noe av utfordringen har jo vært at en tidligere gjerne har kjøpt mer av det samme, det som en har, istedenfor å gå ut i markedet og spørre etter nye løsninger. Så dette er nå en del av det nasjonale selskapet Sykehusinnkjøps arbeid og strategi.

Spørsmål 6

Fra representanten Ruth Grung til næringsministeren:

«Et velfungerende kapitalmarked er avgjørende for å utvikle lønnsomme bedrifter. Norge skårer høyt på kapitaltilgang, men lavt på investering. Vi trenger å utvikle ny aktivitet med potensial til gradvis å erstatte den høye verdiskapingen som petroleum står for. En god offentlig debatt om hvordan man kan få en mer effektiv kobling mellom innovative bedrifter og kapitaleiere er derfor viktig.

Hvorfor velger regjeringen ikke å fremme en stortingsmelding basert på Kapitaltilgangsutvalget, de 50 høringsinnspillene og forslagene til tiltak?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 7

Jan Böhler (A) [11:51:19]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til digitaliseringsministeren:

«Media har i den senere tid rettet oppmerksomhet mot såkalt mobilkapring og salg av SIM-kort til falske abonnenter. I Dagsnytt 18 13. mars sa statsråden at «det er et krav i dag om entydig identifisering både ved portering av telefonnumre og også ved kjøp av SIM-kort. Men det følges åpenbart ikke opp i praksis [...] Så jeg har både bedt om at vi skal nå se om lovverket eller regelverket er godt nok, eller om det er behov for å stramme det inn – men også ikke minst at det regelverket vi har faktisk følges». Statsråden nevnte også Bank-ID som et mulig redskap for entydig identifisering. Mener statsråden det er behov for klarere regler for hvordan entydig ID-sjekk skal gjennomføres, og for kontrollrutiner og sanksjoner ved brudd på dette?»

Statsråd Nikolai Astrup [11:52:21]: Det korte svaret på spørsmålet er ja.

Jeg tror det var mange som ble overrasket over Dagens Næringslivs avsløring av hvor lett det kan være å kapre andres mobiltelefon, og hvor lett mange av selskapene har tatt på kravet til entydig identifisering ved kjøp og portering av SIM-kort.

Dette er alvorlig, for mobiltelefonen blir stadig viktigere på stadig flere områder. Den har en sentral rolle som arbeidsverktøy, men brukes i økende grad til både banktjenester og andre helt sentrale tjenester. Ikke minst bruker vi mobilnummer til å identifisere oss, f.eks. når vi skal logge oss på digitale tjenester eller bytte passord. Det innebærer at vi også er mer sårbare dersom vi utsettes for mobilkapring.

Ekomloven § 2-4 annet ledd slår fast:

«Tilbyder av offentlig telefontjeneste skal ved inngåelse, endring eller opphør av avtalen sikre at sluttbruker er entydig identifisert. Tilbyder skal kunne dokumentere identitetskontrollen.»

Lovverket er ikke til å misforstå. Teleselskapene skal ha rutiner som sikrer entydig identifisering av sluttbruker, og jeg forventer at selskapene følger regelverket. Dessverre viser saken i Dagens Næringsliv at teleoperatørene har brutt både lovverket og egne rutiner.

Det forteller meg at vi må ha strenge regler for sikkerhet, men også sørge for at regelverket følges opp i praksis. Derfor har jeg gitt Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Nkom, i oppdrag å vurdere om ytterligere tiltak er nødvendig for å sikre at mobilkapring ikke utvikler seg til å bli et stort problem i Norge.

Nkom skal, i dialog med tilbyderne, både vurdere om lovverket er godt nok, og om bruk av elektroniske identitetsløsninger, som f.eks. BankID, MinID eller Buy-pass, kan bidra til økt sikkerhet ved kjøp eller portering av SIM-kort. Nkom skal også vurdere behovet for tilsyn og hvordan man kan bruke sanksjonssystemet dersom regelverket ikke følges i fremtiden.

Nkoms vurderinger vil stå helt sentralt i den videre oppfølgingen fra regjeringens side, og gi et godt grunnlag for å følge opp de problemstillingene representanten reiser i sitt spørsmål.

Jan Böhler (A) [11:54:31]: Jeg takker digitaliseringsministeren for svaret. Det er fint at vi har fått en egen statsråd for det området, som kan gå raskt inn i tingene, som statsråden har gjort i dette tilfellet. Det synes jeg er positivt. Jeg takker også for klart svar – som var «ja» – og for at han sier det er alvorlig at mange selskaper ikke har tatt dette alvorlig nok.

Jeg er klar over at statsråden skal ha en prosess med Nkom, men hensikten min med dette spørsmålet i dag er at jeg gjerne vil prøve å få utdypet noe av problemstillingen. Det første gjelder dette med forskjellige typer e-ID, f.eks. BankID og MinID, og det skal jo også komme et

nasjonalt ID-kort. I veilederen fra Nkom heter det, ifølge gjengivelsen i Dagens Næringsliv, ikke *skal*; det står at de *kan* kreve gyldig identifikasjon, gyldig legitimasjon. Så det er jo også behov for at Nkom ser på sine egne rutiner, og at man velger en modell for hva gyldig identifikasjon skal innebære, at det ikke bare står generelt i lovverket, men at det stilles noen krav til den typen gyldig identifi- sering.

Statsråd Nikolai Astrup [11:55:41]: Jeg er helt enig i at det er behov for tydelige og gode retningslinjer og et klart og tydelig regelverk. Lovverket er, som jeg sa i mitt innlegg, ikke til å misforstå, og da må vi sørge for at praksis står i stil med lovverket. Nå har jeg for sikkerhets skyld også bedt Nkom vurdere om det er behov for endringer i lovverket, men jeg tenker at det aller viktigste er at ekomloven § 2-4 annet ledd følges opp i praksis av mobilselskapene. Jeg legger til grunn at Nkom også har veiledere som står i stil med det regelverket de er satt til å forvalte.

Så hvorvidt man nå skal benytte BankID, eller tilsvarende løsninger, er noe som Nkom har til vurdering, og som jeg ser frem til å følge opp når jeg har fått deres vurdering.

Jan Bøhler (A) [11:56:42]: Jeg takker for tilleggssvaret.

Det er også et perspektiv i dette som angår beredskap, kriminalitet og hvordan samfunnet beskytter seg, fordi kommunikasjon via telefon er så sentralt med hensyn til hvordan samfunnet vårt fungerer. Så når politiet sier til VG 1. oktober i fjor at de har gitt opp å melde om alle de falske profilene de finner når de beslaglegger telefoner med SIM-kort – hvor det bare er oppgitt nesten komiske profiler, som de som selger, åpenbart må forstå ikke er riktige – er spørsmålet mitt også: Hvordan ser statsråden for seg at dette skal kunne kontrolleres i framtiden? Har vi egentlig gode nok sanksjoner, hvem kan ilegge sanksjoner, og er de strenge nok? Og har vi et kontrollapparat som kan følge med på hvordan dette foregår i praksis rundt i butikker og gatelangs, når det pushes på kjøpere rundt i gatene?

Statsråd Nikolai Astrup [11:57:50]: Jeg er helt enig i at vi må ha et sanksjonssystem som sikrer at regelverket følges. Det gjør det åpenbart ikke i dag, det har saken i Dagens Næringsliv avslørt. Til den relaterte problemstillingen som representanten Bøhler tar opp knyttet til gjengkriminalitet og falske profiler, er det heller ingen tvil om at dette følger av at praksis med å få kjøpt SIM-kort under falskt navn åpenbart er utbredt og bør slås hardt ned på.

Vi må ha et sanksjonssystem som sikrer at det får konsekvenser dersom regelverket ikke følges, og vi må

vurdere om behovet for tilsyn er godt nok ivarettatt i dag. Og jeg vil vel si, både ut fra de erfaringer som politiet har, som representanten Bøhler refererer til, og de sakene som Dagens Næringsliv har avslørt, at dette ikke følges opp godt nok i dag.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Marit Knutsdatter Strand til forsknings- og høyere utdanningsministeren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av forsknings- og høyere utdanningsministeren.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:59:11]: Spørsmålet lyder som følger:

«Undersøkelsen av studentenes helse og trivsel kom i september 2018, men så seint som 4. mars 2019 uttalte statsråden til TV 2 at hun synes tallene knyttet til studenter med psykiske vansker er alt for høye.

Hvilke tiltak gjør statsråden for å ivareta studentenes psykiske helse, som Norsk studentorganisasjon savner tiltak rundt, og for å ta tak i utfordringene som går tilbake til da studentene var i 14–17 års alderen?»

Statsråd Bent Høie [11:59:46]: Det er for mange studenter som rapporterer om psykiske helseproblemer. Problemene er sammensatt. Overgangen fra videregående opplæring til høyere utdanning kan være vanskelig for noen, andre psykiske vansker kan ha opphav i helt andre ting. Derfor kreves det både forebyggende tiltak og et apparat som er der når det trengs. Samtidig er det viktig å ha med seg at psykiske vansker rapporteres i økende grad blant barn og unge generelt, nasjonalt og internasjonalt.

Som hovedtiltak skal studenter og elever få hjelpen de trenger, gjennom den vanlige kommunehelsetjenesten. Derfor kommer styrkingen regjeringen har gjort innen psykisk helse både på folkehelseområdet og i tjenesten, også studenter og elever til gode.

Regjeringen jobber også med en egen opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Psykisk helse vil også være en viktig del av den nye folkehelsemeldingen som regjeringen skal legge fram.

I tillegg finnes det tiltak rettet mot studenter og høyere utdanning spesifikt. Norske høyere utdanningsinstitusjoner har et selvstendig ansvar for studentenes læringsmiljø nedfelt i lov.

Vi har også iverksatt et lovproposisjonsarbeid. Lovproposisjonen er planlagt sendt Stortinget før påske, med vedtak, forhåpentligvis, etter påske. Lovproposisjonen vil tydeliggjøre institusjonenes ansvar for læringsmiljø, herunder studentenes psykiske helse.

I årets tildelingsbrev til universitetene og høyskolene henviste vi til SHoT-undersøkelsen og økningen i rapporterte psykiske plager. Vi forventer at universitetene og høyskolene gjennomfører nødvendige tiltak for å sikre et inkluderende studiemiljø.

Her gjøres det også mye godt arbeid. For eksempel berømmer Susann Andora Biseth-Michelsen, leder for Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo, samarbeidet mellom Universitetet i Oslo og Studentsamskipnaden i Oslo om et helsesenter, inkludert et gratis psykisk helsetilbud, hvor gruppeveiledning og tilrettelegging for mer varierte tjenester er blant fordelene med nye lokaler.

Videre har regjeringen styrket satsingen på studentenes psykiske helse i 2018 med 10 mill. kr. 18,4 mill. kr har blitt fordelt på 19 samskipnader og universiteter og høyskoler til helsefremmende og forebyggende tiltak.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:02:14]: Opptrappingsplan er bra, og å plassere ansvar er bra. Jeg må også si at helseministeren definitivt har et ansvar. Forebygging kan bl.a. gjøres i ungdomsskolen ved å hjelpe barn og unge med å mestre de underliggende årsakene til psykiske problemer og ved å fokusere tidlig på disse. De fleste er under 16 år når de får diagnose på psykisk helselidelse. Ofte er det hverdagsproblemer som har fått vokse seg altfor, altfor store. Ett eksempel er det best evaluerte skoleprogrammet, YAM, fra Karolinska Institutet i Sverige, som nå tas i bruk i Norge.

Regjeringen er ofte opptatt av å formalisere og konkretisere tiltak som går på hvorvidt vi skal forebygge psykiske helseproblemer, og tilbud som bidrar inn mot studenters helse. Hva kan studentene vente seg å se av forandring i sin hverdag framover?

Statsråd Bent Høie [12:03:09]: Jeg er veldig glad for at representanten tar opp perspektivet med forebygging og det med å komme inn tidlig. For det er helt riktig som representanten sier, at de aller fleste som får en psykisk helseutfordring i løpet av livet, får den første gang i barne- og ungdomsårene. Det er ofte veldig lite som skal til for å snu utviklingen og gi den enkelte de verktøyene en trenger for både å trene og ta godt vare på sin psykiske helse.

Jeg er veldig stolt over å være den helseministeren som la fram den første folkehelsemeldingen som likestilte fysisk og psykisk helse. Regjeringen jobber på mange områder med å følge dette opp. Vi innfører nå i de nye læreplanene livsmestring som et tverrgående tema i skolen. Det er viktig nettopp fordi en også skal lære å mestre sin psykiske helse, på samme måte som en i alle år har lært om sin fysiske helse i skolen. Vi har en egen strategi i regjeringen for barn i alderen 0–4 år, der alle

statsråder med ansvar for barn og unge jobber med disse spørsmålene og koordinerer dem.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:04:12]: Det er ingen tvil om at vi må fortsette å ta tak i studentene i dette spørsmålet. Samskipnadene er jo de som har ansvar for studentenes velferd ved det enkelte studiested, og kommunene for dem som oppholder seg i kommunen, helsevesenet for helsetilbudet og utdanningsinstitusjonene for sine studenter og deres læringsmiljø. Dette er et virvar som studentene må orientere seg i, gjerne når de står i en personlig krise.

Mental Helse og Mental Helse Ungdom bidrar godt flere steder og kan bidra til å jobbe forebyggende og holdningsskapende og etablere lavterskeltilbud. Studentmiljøet bør ikke rystes av flere tragiske hendelser. Hvordan opplever statsråden at utdanningsinstitusjonene, helsevesenet, kommunene, studentvelferden og alt det som omgir en student, kan samkjøres bedre for å ta tak i utfordringene? Og hvorfor vil ikke regjeringen ha en studenthelsemelding, noe NSO har etterspurt?

Statsråd Bent Høie [12:05:08]: Jeg er helt enig i at studentene må kunne finne fram til den hjelpen som de har behov for, på en rask og enkel måte. Det er en av årsakene til at regjeringen nettopp har etablert en egen tilskuddsordning som studentsamskipnadene kan søke på, der vi også fra Helsedirektoratet har fordelt 18,4 mill. kr til ulike helsefremmende og forebyggende tiltak.

Det som også er spennende på dette området, er at nye behandlingsmetoder viser seg å ha stor effekt knyttet til også å ha digitale løsninger for både den enkle behandlingen, som tidlig psykisk helsehjelp – noe som gjennomføres flere steder, der pasientene rett og slett gjør selvbehandlingen digitalt, slik som i Kristiansund kommune – og også eMestring, som Helse Vest nå ruller ut, som jo er for pasienter som er så syke at de har behov for spesialisert psykisk helsehjelp.

Spørsmål 9

Sandra Borch (Sp) [12:06:32]: «Viser til oppslag i NRK 13. mars om at Nord-Norge mister store deler av sin helikopterberedskap.

Hvordan vil statsråden sikre helikopterberedskapen i Nord-Norge?»

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [12:06:50]: Regjeringen er svært opptatt av beredskapssituasjonen i hele Norge. Nettopp derfor har regjeringen utvidet regjeringssammensetningen med en egen samfunnsikkerhetsminister. Noe av det aller første jeg tok tak i som statsråd, var nettopp helikoptersituasjonen i Troms.

I dag har vi to redningshelikopterbasen i Nord-Norge, en i Bodø og en på Banak, hver med to Sea King redningshelikoptre. Denne regjeringen satte også i bestilling 16 nye redningshelikoptre av typen AW101 rett etter regjeringsovertakelsen i 2013. Disse har lengre rekkevidde, kan løfte tyngre og er langt bedre teknisk utstyrt enn dagens Sea King – og vil således styrke beredskapen. De første AW101 har allerede kommet og vil, etter operativ testing og evaluering, settes i beredskap. Denne regjeringen har i tillegg oppgradert redningshelikopterbasene på Sola, Ørlandet og Banak – som straks skal åpnes – og påbegynt oppgradering av flere av de andre.

Eksisterende basestruktur for redningshelikoptrene ble foreslått og vedtatt under forrige regjering, som bl.a. besto av representanten Borchs parti, Senterpartiet. Jeg vil gjerne minne Borch om at det kun var Fremskrittspartiet som da tok opp mulig behov for redningshelikopterbase i Troms.

Forsvaret har i dag helikopterberedskap dedikert til politiet, på Rygge og Bardufoss – hvor denne regjeringen for øvrig har redusert responstiden med én time. Regjeringens forslag innebærer at tre av Forsvarets Bell 412-helikoptre fortsatt stasjoneres på Bardufoss.

For å sikre at beredskapen for politiet ivaretas i Nord-Norge, opprettholdes ordningen på Bardufoss inntil annen løsning er etablert. Det er i denne sammenheng vi jobber med å se på redningstjenestens behov for helikopter i nord. Det er også et velfungerende samarbeid med luftambulansetjenesten i hele landet. Deres helikopterressurser yter en betydelig innsats også innen redning, slik samvirkemodellen legger til grunn. Med nye rednings- og kystvakthelikoptre vil den totale helikopterkapasiteten i nord øke.

Håndteringen av hendelsen ved Hinlopen på Svalbard viser at vi har en velfungerende redningstjeneste, hvor redningshelikopteret var avgjørende. Helgens redningsaksjon utenfor Hustadvika viste at redningshelikoptre var en svært viktig ressurs. Men den synliggjorde også at det vil ta svært lang tid å evakuere skip med svært mange nødstedte. Derfor må vi tenke bredere og også vurdere andre, kompensierende tiltak. Jeg vil benytte anledningen til å rose de involverte og takke for deres meget gode innsats.

Avslutningsvis må jeg få minne om at det offentlige aldri kan løse slike oppgaver alene. Vi kommer ikke utenom viktigheten av egenberedskap og at forebygging er det aller viktigste.

Sandra Borch (Sp) [12:09:54]: La meg bare minne om at det er denne regjeringen som har fått vedtatt å flytte seks helikoptre fra Bardufoss. Det er Senterpartiet som i denne salen har kjempet for Forsvarets helikop-

tre. Det er Senterpartiet som i flere omganger i denne salen har fremmet forslag om redningshelikoptre. Etter at regjeringen og et flertall i denne salen nå har vedtatt å flytte seks Bell-helikoptre fra Bardufoss til Rygge, noe Senterpartiet var sterkt imot, er det ingen tvil om at det skapes stor usikkerhet rundt beredskapen i Norge. Vi ser at fylkesmannen, politimesteren og Politidirektoratet har advart mot denne flyttingen.

Jeg merker meg at statsråden har sagt at Bell-helikoptrene ikke skal flyttes før alternativ kapasitet er på plass. Hva er den alternative kapasiteten?

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [12:10:52]: Regjeringen informerte Stortinget om dette sist høst. Vi har tatt det på alvor og har jobbet med dette over tid, helt uavhengig av helgens og den siste tids hendelser.

Nå pågår det et utredningsarbeid for en løsning på redningshelikopterutfordringen i Troms. Det burde ikke være overraskende for noen at en minister for samfunnsikkerhet og beredskap er opptatt av dette. De som har fulgt med på mine uttalelser og mitt arbeid siden jeg ble tildelt denne rollen, bør ha fått med seg akkurat det.

Det er bra at Senterpartiet nå kommer etter. Det var den forrige regjeringen, med representanten Borchs parti, som vedtok dagens basestruktur, hvor Fremskrittspartiet foreslo en syvende base i Troms.

Sandra Borch (Sp) [12:11:45]: Sikkerhet og beredskap for folk i nord er viktig. Det er langt mellom de nåværende basene i Nord-Norge. Man har Bodø, og man har Banak. Avstanden mellom de to basene er på 100 mil. Det er svært krevende med tanke på beredskapssituasjonen.

Jeg kan minne om den tragiske skredulykken i Tamokdalen. Den viser hvor avgjørende det er for landsdelen at man har tilgang til Forsvarets helikoptre. Da ulykken inntraff, tok det fire timer fra man trykket på den røde knappen, til redningshelikopteret fra Banak var på plass i Tamokdalen. Årsaken var at helikopteret ikke kunne fly over fjellene på grunn av dårlig vær. Det er alvorlig. De måtte følge kysten for å komme til Tamokdalen.

Mitt konkrete spørsmål til statsråden er – som også er foreslått i denne salen i dag – om man vil vurdere å etablere en redningshelikopterbase til i Troms.

Statsråd Ingvil Smines Tybring-Gjedde [12:12:49]: Det er akkurat det jeg sier at jeg skal. Vi orienterte sist høst Stortinget om at vi vurderer situasjonen for redningshelikoptre i Troms.

Det var også denne regjeringen som iverksatte bestillingen av nye redningshelikoptre, som har langt bedre rekkevidde, større hastighet og bedre evne til å operere i dårlig vær, som representanten Borch nettopp nev-

ner er en del av utfordringen i Nord-Norge, med lange strekninger, dårlige værforhold osv. Den nye maskinen AW101, som er mye bedre enn dagens Sea King-maskin, vil gi mer trygghet for folk på sjøen, langs kysten og i av-sidesliggende områder over hele landet. De nye helikoptrene vil ha verdensledende teknologi og en rekke nyvinninger. Den norske redningstjenesten vil bli ytterligere styrket med dem.

Spørsmål 10

Fra representanten Hadia Tajik til utviklingsministeren:

«Sjølvsagt om talet på barneekteskap har gått ned globalt, så er barneekteskap framleis ein vanleg praksis. Derfor er FNs berekraftsmål om å få slutt på alle barneekteskap innan 2030 svært viktig å støtte opp om. Arbeidet

mot barneekteskap handlar om meir enn formelle ekteskap, det handlar òg om kunnskap om eigen kropp og rettar.

Kan statsråden gjere greie for status på kor langt han har kome med å få på plass ein strategi mot barne- og tvangsekteskap i det internasjonale arbeidet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Den ordinære spørretimen er dermed over.

Sak nr. 3 [12:13:53]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.14.

